

Vlaams
Parlement

vergadering **C34**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 13 oktober 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toelatingsexamen arts en tandarts – 2678 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het pleidooi van de Brusselse minister-president voor tweetalig hoger onderwijs en over de tweetalige lerarenopleiding in Brussel – 2679 (2015-2016)	12
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opvolging van de aanpak van de nepuniversiteiten – 2680 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nepuniversiteiten in Vlaanderen – 2775 (2015-2016)	15
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rationalisering van het aanbod hoger onderwijs – 2690 (2015-2016)	19
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toekomst van het technisch onderwijs – 2697 (2015-2016)	27
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Offerfeest en het Suikerfeest, en de afwezigheid van moslimleerkrachten – 2721 (2015-2016)	32
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over niet- en quasi-arbeidsrijpe leerlingen en duaal leren – 2743 (2015-2016)	33
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Onderwijsplan Limburg – 2742 (2015-2016)	35
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aandacht voor doofblindheid in het onderwijs – 2696 (2015-2016)	39

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het toelatingsexamen arts en tandarts – 2678 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, dit gaat over een issue dat ik al een aantal keren op de agenda heb geplaatst. Minister, u hebt al een aantal engagementen genomen, en er staan ook een aantal zaken in het regeerakkoord. Ik ben blij dat er iets evolueert.

Minister, bijna een jaar geleden ondervroeg ik u in deze commissie over de nieuwe format en regelgeving van het toelatingsexamen voor arts en tandarts. Toen al vingen we signalen op dat "het examen te weinig gericht zou zijn op toekomstige studenten met een passie voor geneeskunde of arts-zijn, en dat het te veel gericht is op het puur wetenschappelijke en het puur wiskundige. Sommigen zeggen dat je het verschil niet ziet tussen een toelatingsexamen voor burgerlijk ingenieur, dat er vroeger was, en dit examen."

Eenzelfde signaal werd onlangs verwoord door een bezorgde arts en moeder van een dochter met geneeskundige ambities. Ook zij stelt dat de proef vooral focust op de exacte wetenschappen. Hierdoor slagen vooral kandidaten die heel wetenschappelijk onderlegd zijn, maar misschien minder geneigd zijn om verder te gaan als huisarts of in de geriatrie. Zij kiezen dus eerder voor de vaak hoogtechnologische specialisaties. Een onlangs gepubliceerd rapport van het Agentschap Zorg en Gezondheid bevestigt de trend dat er in meer en meer gemeenten – 56 procent of 174 gemeenten – een tekort aan huisartsen dreigt. Ook de hoofdredacteur van de Artsenkrant verwoordde diezelfde dag in een opiniestuk dezelfde bezorgdheden. Hij noemde zich een voorstander van een hervorming van de toelatingsproef.

Collega's, voor een goed begrip, ik pleit er niet voor dat er iets moet veranderen in die zin dat de toelatingsexamens niet meer wetenschappelijk moeten zijn, en dat iedereen moet kunnen worden toegelaten. Dat heb ik niet gezegd. Maar het gaat wel over de nogal eenzijdige richting. Wat betreft het artsentekort zijn mijn partij en ikzelf al lang pleitbezorger van de planningscommissie, van een goede inventarisatie op kadaster van artsen. Er zijn inderdaad in een aantal gemeenten nog altijd mensen die als actieve arts worden geteld en die een RIZIV-nummer hebben, maar die niet meer als arts actief zijn, behalve dat ze misschien nog twee of drie oudere patiënten begeleiden.

Minister, bent u ook van oordeel dat de huidige toelatingsproef te zwaar peilt naar wetenschappelijke kennis en dat er te weinig wordt gepeild naar empathisch vermogen of naar inzicht in mens en maatschappij? Arts-zijn is toch ook heel veel mensenwerk.

In welke mate heeft de begeleidingscommissie rekening gehouden met deze opmerkingen van vorig jaar?

Hoever staan de ontwikkeling en invoering van een proef handvaardigheid voor wie deelneemt aan het toelatingsexamen tandarts? U weet dat ik daar al lang voor pleit. Niemand heeft graag iemand in zijn mond aan het werk die last heeft van 'den trac', laat staan dat hij heel veel last heeft om met de links-rechtsverwisseling in een spiegel te kunnen werken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Daniëls, 'den trac' kan ook met de leeftijd komen. *(Opmerkingen)*

Koen Daniëls (N-VA): Tremor kan inderdaad veroorzaakt worden door leeftijd, maar ik heb het hier over iemand die een minder stabiele handvaardigheid heeft of die niet zo handig is om kleine, fijnmotorische activiteiten in spiegelbeeld uit te voeren.

Minister Hilde Crevits: Toen mijn dochter plots het idee had opgevat om tandarts te willen worden, zijn wij op een infonamiddag gaan kijken naar de eerstejaarsstudenten. Het is onwaarschijnlijk hoe mooi het is een mond terug op te bouwen en wat je daarvoor moet kunnen. Daar wordt in de opleiding veel aandacht aan besteed. Als je die handvaardigheid mist, kun je maar beter geen tandarts worden. Uiteindelijk koos mijn dochter voor architectuur.

Het toelatingsexamen arts en tandarts doet elk jaar veel stof opwaaien. De proef heeft een heel grote aantrekkingskracht op duizenden jongeren, niet alleen generatiestudenten maar ook papa's en mama's en buitenlandse studenten. Er wordt al een tijdje gezegd dat dat examen te moeilijk is. Daarom heb ik twee jaar geleden een begeleidingscommissie in het leven geroepen. Ik heb daarin een aantal mensen uit het secundair onderwijs een plaats gegeven, om ervoor te zorgen dat die overgang voldoende oké zou zijn.

Bovendien moeten we erbij nemen dat dit niet zomaar een examen is. Wij zijn voor dit examen verplicht om de moeilijkheidslat zo hoog te leggen dat er maar een beperkt aantal studenten slaagt. Tot nu is dat de werkwijze die we volgen. Het ene is het logische gevolg van het andere. Als je er sowieso jaar na jaar voor moet zorgen dat er maar een beperkt aantal mensen kan starten, dan moet de moeilijkheidsgraad jaar na jaar toenemen. Ik heb ook gezegd dat de examenvragen publiek moeten worden gemaakt. Dat is ondertussen gebeurd. Dus bereidt men zich beter voor, dus moet het nog wat moeilijker worden gemaakt. Dat is het lot van het examen zoals het vandaag bestaat.

Het grote voordeel van het examen zoals het vandaag bestaat, is dat, als je het licht op groen krijgt om aan de opleiding te beginnen, de kansen op succes in de opleiding bijzonder groot zijn. Dat is goed, want de opleiding tot arts is een langdurige en dure opleiding. Het is een jaartje minder, ik kom daar straks nog op terug. Dat is dus de goede zijde van de medaille.

De opmerking dat het examen te veel zou selecteren op wetenschappen en wiskunde en te weinig op andere kwaliteiten, is niet nieuw. Mijnheer Daniëls, u hebt dat zelf ook al opgemerkt in uw vraag van een jaar geleden. Die vraag had dezelfde context.

Ik heb intussen ook het interview gelezen met de arts Heidi Hoeben op 6 september laatstleden in De Standaard. Zij heeft haar bezorgdheden ook schriftelijk aan mij bezorgd. Wij hebben met haar contact opgenomen om nog eens goed te luisteren naar de dame in kwestie. Daarnaast hoop ik dat u op 6 september ook de nuances hebt gelezen die onder andere de voorzitter van de examencommissie en ook studentenvertegenwoordigers aanbrachten in het avondmagazine van De Standaard.

In Vlaanderen hebben we een toelatingsexamen met twee delen, die in de score even zwaar doorwegen: een deel 'kennis en inzicht in de wetenschappen' en een deel 'informatie verwerven en verwerken'. In dat tweede deel zit een deel communicatieproef. Er is dus wel aandacht voor dit aspect in het toelatingsexamen. Maar de vraag is natuurlijk of het doorslaggevend is voor wie al dan niet slaagt. Meestal niet. Het klopt dat het eerste deel de zwaarste struikelsteen is. Dat zou ook kunnen bewijzen dat de mensen die afkomen op een toelatingsexamen geneeskunde, over een pak communicatieve vaardigheden beschikken. Dat weet ik niet. Doorgaans scoort men goed op dat onderdeel communicatie.

Een van de redenen waarom dat luik niet breder werd uitgebouwd, is dat het bijzonder moeilijk is om bij een groep van zesduizend deelnemers op een valide en betrouwbare manier diepgaand naar kwaliteiten als empathie en menselijk vermogen te peilen. De voorzitter zei mij daarnet dat je daarvoor eigenlijk een assessment zou moeten doen. Dat kunnen wij niet bij een toelatingsexamen met zesduizend studenten.

Het gevaar van selectie op basis van empathisch vermogen is dat als je het niet grondig en diepgaand kunt doen, het niet zo betrouwbaar is, maar ook dat jongeren mogelijk niet de kans hebben gehad deze communicatievaardigheden te ontwikkelen, bijvoorbeeld vanwege de thuissituatie of de sociaal-culturele achtergrond. Ik wil dit toch toevoegen aan het debat.

We weten dat jongeren die thuis vertrouwd zijn met het medische milieu, bijvoorbeeld kinderen van artsen, dan weer een voordeel hebben, omdat ze meer vertrouwd zijn met de situaties die je wilt peilen. Te veel peilen naar alles wat we verwachten van artsen zodra ze in het werkelijke leven staan, kan het gevaar inhouden dat jongeren die niet zo vertrouwd zijn met het milieu maar toch graag arts zouden worden, met een achterstand zouden vertrekken.

Belangrijk is dat we zien dat de opleiding zelf ook sterk inzet op het verwerven van die zachtere competenties. 'Zacht' is hier een beetje fout uitgedrukt, want die competenties zijn minstens even belangrijk. Mijnheer Daniëls, laat daarover geen misverstand ontstaan. Het gaat dan om empathische houding, actief luisteren, ... Alle opleidingen hebben trajecten waarin gewerkt wordt aan communicatie. Dat is voor de wetenschappen niet het geval. Wat ik nu ga zeggen, is belangrijk. Sinds de opleiding ingekort is van zeven naar zes jaar, is een groot stuk herhaling van de wetenschappen in het eerste jaar weggevallen. Het toelatingsexamen toetst dus dat deze wetenschappen perfect gekend zijn voordat men aan de opleiding begint. In Wallonië toetsen ze maar na één jaar. Dat heeft ook zijn redenen. Bij ons zegt men: 'Dat is de basis die wij verwachten als je wilt starten.'

In de oude tijd, toen de opleiding nog zeven jaar duurde en het toelatingsexamen nog niet bestond, werden toekomstige artsen ook geselecteerd op basis van wis-kunde, fysica, chemie en biologie. De eerste kandidatuur geneeskunde bestond toen in hoofdzaak uit deze vakken. Deze artsen hebben niettemin later ook voor huisartsgeneeskunde, geriatrie enzovoort gekozen. En ook nu nog, mét het toelatingsexamen, maken ze die keuze, zeker ook voor het huisartsenberoep. Het aantal studenten dat in Vlaanderen doorstroomt naar de vervolgopleiding huisarts is in tien jaar verdrievoudigd. Het is dus helemaal niet zo dat er daar geen impact zou zijn. Dat is het gevolg van de verhoogde aantrekkelijkheid van het beroep en van een positievere aandacht tijdens de opleiding.

Wat mij betreft is het toelatingsexamen dus geen belemmering. Kijk naar de studentenparticipatie van de studenten geneeskunde. Die is zeker even hoog als in andere opleidingen. Het is dus zeker niet zo dat ze zich niet sociaal engageren. Zo ben ik al voor veel studentenmagazines van onze Vlaamse universiteiten en hogescholen geïnterviewd. Mijn laatste interview was voor Dwars, het Antwerpse studentenblad. De jongedame die het interview afnam, was een derdejaars-studente geneeskunde. Ik heb er nog niet veel beter weten schrijven dan zij. Dit maar om aan te tonen dat er wel wat empathie aanwezig is.

De begeleidingscommissie heeft zich hoofdzakelijk gebogen over de vraag of het toelatingsexamen werkt en hoe we er in de toekomst vorm aan kunnen geven. De begeleidingscommissie heeft vooral gefocust op het formele, op de procedure die doorlopen wordt en op welke manier we dat doen. We kunnen dat natuurlijk niet scheiden van de inhoud van het examen. De begeleidingscommissie heeft ook steeds in de besprekingen rekening gehouden met de argumenten van dokter Heidi

Hoeben. De begeleidingscommissie stelt voor om op basis van de uitslagen van het examen niet langer alle geslaagden toe te laten tot de opleiding, maar slechts een vooraf bepaald aantal deelnemers op basis van de rangschikking van de behaalde scores. Men zou dus willen evolueren van een numerus clausus – je mag starten als je geslaagd bent – naar een numerus fixus: we laten een bepaald aantal studenten door. Het geslaagd-zijn is niet meer de absolute voorwaarde om te kunnen starten.

Bij de bepaling van het vaste aantal moet dan rekening worden gehouden met een aantal elementen, namelijk dat de instroom garandeert dat iedereen die afstudeert ook een plaats kan krijgen binnen het federale contingent. Mijnheer Daniëls, om dat federale contingent vast te leggen, is het belangrijk dat we dat kadaster hebben, zodat we weten wie er nog allemaal actief is.

Dat voorstel is intussen ook vrij positief onthaald door de Vlor. De Vlor had een paar aandachtspunten – zoals het vermijden van een reservelijst voor 'bijna-geselecteerde' deelnemers –, en die zijn nu opnieuw bekeken door de begeleidingscommissie. Wat de begeleidingscommissie op tafel heeft gelegd – ik heb dat in het verleden al gezegd –, is zeker de moeite waard om grondig te bekijken.

Ik heb vorige week contact gehad met mijn Franstalige collega. Ze zoeken daar ook naar een hervorming van het toelatingsexamen. We hebben hen het plan van de begeleidingscommissie overgemaakt. We hebben het met hen besproken om te zien of dat voor hen een mogelijkheid is. Zij nemen een examen af na het eerste jaar. Daar ga ik nooit aan beginnen, bij ons zal altijd een toelatingsproef blijven bestaan.

Een 'numerus fixus'-examen moet ook juridisch sluitend blijven. In de Franse Gemeenschap heeft men voorlopig een numerus fixus ingevoerd na het eerste bachelorjaar, en daar stelt men vast dat studenten die formule aanvechten omdat ze niet alleen de numerus fixus maar ook het federale contingent in twijfel trekken. Dan zit men weer bij de basis met problemen. We moeten vermijden dat de keuze voor een andere formule de juridische kwetsbaarheid van het examen zou vergroten. We hebben in de voorbije twintig jaar nooit problemen van rechtsgeldigheid gehad.

Een keuze voor een vergelijkende selectieproef – dus een numerus fixus – kan een antwoord bieden op de bezorgdheid dat we enkel wetenschappelijke bollebozen selecteren. Een vergelijkende proef biedt de mogelijkheid te evolueren naar een examen met een iets lagere moeilijkheidsgraad. Het zou misschien een interessante optie zijn: meer in de breedte werken en niet elk jaar de lat hoger leggen. Hoe moeilijker het examen wordt echter, hoe aantrekkelijker want het aantal deelnemers daalt niet structureel, integendeel. De druk op de deelnemers – ook naar hun voorbereiding op het examen – is wel enorm groot, hetzelfde geldt voor de examenmakers.

De kranten schreven na de presentatie van het voorstel van de begeleidingscommissie dat voortaan "enkel de besten" nog zouden worden toegelaten tot de opleiding. Maar dat is in het huidige systeem natuurlijk ook al zo: als de moeilijkheidsgraad dermate astronomisch is dat er maar negenhonderd à duizend door mogen, kan men bezwaarlijk zeggen dat dat niet de besten zijn. De geslaagden hebben nu eenmaal een hogere score dan de niet-geslaagden. Een vergelijkend examen zou wel toelaten om breder te gaan. Maar het blijft een selectie, en dat is altijd hard voor wie net niet geslaagd is, of, met een numerus fixus, de groep die misschien wel geslaagd is, maar net niet mag deelnemen. Er blijft altijd een schermerzone.

Ik ben graag bereid om daarover verder met u van gedachten te wisselen. Sowieso zal het examen volgend jaar blijven zoals het is. Als we spreken over wijzigingen, kan dat ten vroegste in 2018.

De tandartsen verdienen in deze materie zeker bijzondere aandacht. Ik wijs u graag op het tekort aan tandartsen. Dat is een probleem. Dat heeft te maken met de organisatie van het examen. Net als bij de artsen is ook voor de tandartsen de instroom in het beroep beperkt op basis van een federaal contingent. In het huidige systeem is er maar één examen voor artsen en tandartsen. Wie daarin slaagt, kan kiezen welke opleiding hij effectief start. Heel veel jongeren kiezen voor de opleiding arts en niet de opleiding tandarts. De examencommissie bevraagt kandidaten daarover op voorhand, maar die keuze is niet bindend. Men kan van gedacht veranderen.

Sommige deelnemers vullen in dat ze interesse hebben voor zowel arts als tandarts, maar de overgrote meerderheid kiest voor arts.

In het voorstel om naar een vergelijkende selectieproef te gaan, zit ook het voorstel om het examen op te splitsen: één voor artsen en één voor tandartsen. Dan hebben we voor beide een aparte numerus fixus in afstemming met het respectieve federale contingent. Een bijkomend voordeel is dat het examen voor tandartsen veel meer zichtbaarheid krijgt en de keuze ook bij de deelnemers bewuster kan worden gemaakt. Ik laat dan nog in het midden, mijnheer Daniëls, of dat dan met een handvaardigheidsproef moet of niet. Het grote voordeel is dat men dan een specifiek examen maakt voor tandarts. De deelnemers gaan dan niet allemaal naar hetzelfde examen om achteraf te kiezen, waardoor het contingent niet eens opgevuld geraakt.

Dat zou betekenen dat het examen voor tandarts afwijkt van dat voor arts. Het zullen grotendeels dezelfde zaken zijn, dezelfde verwachtingen, het is ook een medisch beroep natuurlijk.

De vraag is of een handvaardigheidsproef een goed idee is. Ik ben zeker bereid om dat te bekijken. Tot nu was ik daar een koele minnaar van. Ik vraag me af of dat objectief te beoordelen is voor een grote groep deelnemers. Ik kom hier op hetzelfde. Mijn man is architect, mijn dochter studeert architectuur. Dat gaat gemakkelijker voor haar omdat ze de context kent, omdat het vertrouwd is. Ik wil vermijden dat we een selectie maken op basis van een proef die grote objectieve voordelen heeft voor wie historisch uit die situatie komt. Dat kan een trilproef zijn. Er zijn gradaties in handvaardigheidsproeven.

We hebben hier ook een discussie gehad over de toelatingsproef in de lerarenopleiding. We vroegen ons af wat we allemaal moesten testen. Sommigen zeiden – en ik was daar oorspronkelijk ook bij – dat we de pedagogische bekwaamheid moesten testen. De experts hebben mij uitgelegd dat zo'n test zinloos was. Dat is iets wat de studenten leren tijdens hun opleiding. Dat is hier ook een beetje zo, kan een test of niet? Sommige zaken worden het best aangeleerd tijdens de opleiding.

Nogmaals, we zullen ons moeten beraden. De proef is heel moeilijk. We moeten ons beraden over een andere organisatie. Er ligt een voorstel op tafel van de begeleidingscommissie met bijzondere aandacht voor de tandartsen en de instroom van de tandartsen. We moeten daarnaast streven naar een optimaal en correct contingent, wat federaal is. We moeten in de toekomst voldoende artsen hebben, maar ook voldoende tandartsen. Dat moet zuiver zijn. Wie start en wie de opleiding kan volgen, dat zal altijd verband houden met het contingent.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, we zullen de laatsten zijn die willen afwijken van het contingent. Getuige daarvan mijn federale collega Van Peel, die daar al heel wat werk rond verricht heeft.

Dat men in Wallonië die contingenten nog altijd niet respecteert – men had misschien zelfs gehoopt dat er naar de rechtbank gingen stappen en dat men dat

ging winnen – betekent dat we terug in dezelfde situatie zitten. We moeten absoluut werken aan die contingents.

De vraag is: hoever zitten we af van de numerus fixus? Als bepaald wordt dat x-aantal van de besten mogen slagen, dan is dat de facto een numerus fixus. Dan trekt men een lijn. Als men de beste neemt, zullen die er zeker bij zitten.

U vraagt zich af hoe we die handvaardigheid moeten testen met zo'n grote groep. Ik denk dat die groep niet zo groot is. Op dit moment is er maar één toelatingsproef voor arts en tandarts samen. Als we die opsplitsen in twee examens, wordt de groep die een handvaardigheidsproef zou moeten afleggen, veel kleiner. Hoe zo'n proef er moet uitzien, laat ik over aan de instellingen.

Er zijn 120 vragen op het toelatingsexamen, 20 gaan er over de communicatieproef. Men moet altijd begripvol antwoorden – er zit een lijn – of verduidelijkende vragen stellen en dan heeft men al die vragen juist. Dat is de communicatieproef. U zegt dat die proef niet het struikelblok is. Dat klopt: als men die goede regel hanteert, zal men vrij goed scoren.

Dat brengt me bij begeleiding en voorbereiding. Eigenlijk bestaat de leerstof voor het toelatingsexamen uit de eindtermen van het secundair onderwijs. Wie die eindtermen maximaal beheerst, zal echter nog altijd niet slagen. Men moet dus meer kennen dan de eindtermen secundair onderwijs om te kunnen slagen. Wie moet daar nu voor zorgen? Dan komen we terecht bij allerlei bureaus in de private sector die voorbereiding geven en de garantie op slagen. Minister, kan men er niet voor zorgen dat de voorbereiding meer gebeurt door de instellingen zelf, of, misschien nog beter, instellingoverschrijdend, zodat de concurrentie op dat vlak niet nog groter wordt, zodat mensen zich niet moeten beroepen op een bureau voor de stof die men op school niet gekregen heeft, zodat wie het meest betaalt, niet het meest kans heeft op slagen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Nederland heeft een andere methode: er wordt een assessment gehouden. Maar voor zesduizend studenten lijkt me dat inderdaad zeer moeilijk haalbaar. We moeten duidelijk maken dat, als we de toelatingsproef willen aanpassen en grondiger gaan werken voor bepaalde zaken, het beter zou zijn om de vijfdejaars niet te laten inschrijven, om de mensen die werken voor repetitorenbureaus niet te laten inschrijven, om de ouders niet te laten inschrijven, want dat is niet de bedoeling. Zo komen we ook tot een enorme werklust. Dat examen organiseren vraagt veel werk. Ik heb de cijfers nu niet onder mijn ogen, maar we weten dat het eigenlijke aantal zesdejaars dat voor het eerst deelneemt aan een toelatingsexamen, slechts een deel is van het publiek. Daar moeten we eens over nadenken.

Wat de numerus fixus betreft, is het een beetje pijnlijk dat we naar een systeem gaan waarin iemand die wel slaagt voor het examen, zich niet laat inschrijven. Daar heb ik het moeilijk mee. Het is al een erg moeilijk examen. Het is een studierichting die met veel overtuiging gekozen wordt. Het is niet zomaar een richting. Ik vind dan ook dat de methodiek toch minstens een gevoel van eerlijkheid en rechtvaardigheid moet geven aan de student. Het is op zich al streng en moeilijk genoeg.

Wat de Franse Gemeenschap dan doet, vind ik helemaal schandalig. Men laat de student een jaar studeren en komt dan met de moker. Dat is niet menselijk.

De peiling naar communicatieve vaardigheden is zeer belangrijk. Het gaat over het empathisch vermogen en dergelijke. Ik ben zeer blij, minister, dat u stelt dat daar tijdens de opleiding veel werk van gemaakt wordt en dat u onderkent dat er

een voordeel bestaat voor de student die thuis al kennisgemaakt heeft met de geneeskunde, wiens ouders arts zijn.

Het is ook aangetoond in het onderzoek van de vakgroep sociologie aan de VUB, gevoerd door Spruyt en anderen, dat wie voorkennis heeft van medische termen significant meer kans maakt om te slagen. Dat vind ik niet helemaal rechtvaardig. De toelatingsproef moet wie kans maakt onderscheiden van wie absoluut geen kans maakt, en niet bevestigen dat je thuis al veel hebt meegekregen.

Wat betreft de eindtermen zijn er de voorbije jaren al gunstige aanpassingen geweest aan het systeem. Zo zijn er mensen die in het secundair onderwijs lesgeven, opgenomen in de examencommissie. Dat is een zeer goede zaak, maar ondertussen zou het resultaat daarvan stilaan zichtbaar moeten zijn. Als er een betere link wordt gemaakt met het secundair onderwijs, moeten de vragen beter afgestemd zijn op de eindtermen. Zo niet, moeten de eindtermen verbeterd worden, en afgestemd worden op wat het hoger onderwijs van studenten verwacht ...

De voorzitter: Kunt u uw vragen afronden? U hebt daarvoor normaal twee minuten.

Ann Brusseel (Open Vld): Kortom, jongeren die afstuderen, moeten garanties hebben dat wat ze gestudeerd hebben, toereikend zal zijn om een studie in het hoger onderwijs aan te vatten.

Het in kaart brengen van de nood aan huisartsen lijkt mij een goede zaak.

Kandidaat-tandartsen verdienen inderdaad een aparte toelatingsproef, en we moeten dringend werk maken van een verhoogd aantal kandidaten voor de opleiding tandarts. Zo niet krijgen we problemen qua tandverzorging, en dat kunnen we ons niet veroorloven.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Ik sluit me aan bij de laatste opmerking van collega Daniëls over de repetitorenbureaus. Ik zag onlangs reclame van een duur repetitorenbureau dat beweerde dat 75 procent van hun studenten geslaagd zijn voor het toegangsexamen. Dat zou betekenen dat wie het zich kan veroorloven om zo'n bureau in te schakelen, zo goed als zeker is dat hij slaagt op zo'n examen. Moeten er geen algemene voorbereidings sessies georganiseerd worden door de universiteiten of kan dat eventueel zelfs instellingsoverschrijdend, om ervoor te zorgen dat wie zo'n duur bureau niet kan inschakelen, toch voldoende kansen krijgen om te slagen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): We voelen het allemaal en krijgen allemaal de reacties van mensen toegestuurd: er heerst een zeer groot gevoel van oneerlijkheid. Het aantal deelnemers is zo hoog en het aantal studenten dat slaagt, is zo laag. Wie het uiteindelijk haalt, is sociaal enorm ongelijk verdeeld. Er zijn cijfers onderzocht door de VUB. 40 procent heeft ouders die uit de sector komen en vaak arts zijn. Je ziet ook dat leerlingen uit de richting Latijn-wiskunde met laaggeschoolde ouders maar 10,4 procent kans hebben tegenover 23,6 procent kans voor hun klasgenoten met hooggeschoolde ouders. Zo zijn er tal van ongelijkheden die maatschappelijk echt niet aanvaardbaar zijn. De begeleidingscommissie heeft in november 2015 een rapport overhandigd met aanbevelingen. Ook daarin worden nog te weinig antwoorden gegeven op die sociale ongelijkheid, en ik stel voor dat we hierover een gedachtewisseling of een hoorzitting zouden organiseren. We voelen allen aan dat er iets gedaan moet worden, enerzijds aan die ongelijkheid en anderzijds aan die profielen: houden we enkel rekening met die wiskundige profielen of willen we toch nog iets anders? Die twee elementen vragen om aanpassingen. Moet onze commissie zich daar niet over buigen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Op 6 september verscheen er in Knack een interessante vrije tribune van hoofdredacteur van de Artsenkrant Geert Verrijken. "Aftoetsen doet de proef alleszins op wetenschappelijke kennis. Dat luik laat niets aan het toeval over. Alleen wie op dat vlak stevig in zijn schoenen staat bemachtigt het fel begeerde ticketje tot het eerste jaar. Minder overtuigend is de manier waarop empathische vaardigheden en de arts-patiëntcommunicatie bevraagd wordt. Ook wie minder taalvaardig is, van lager sociale afkomst en/of een zwakkere humaniora achter de rug heeft, krijgt het erg moeilijk", aldus het artikel. Zegt de begeleidingscommissie iets over deze elementen?

Minister, als we de proef nu streng maken of niet streng, het contingent is hoe dan ook bepalend voor het aantal mensen dat succesvol een carrière kan beginnen. Met dat element moet u hoe dan ook altijd rekening houden. Zo niet geeft u mensen valse illusies.

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik heb dit jaar meegemaakt dat leerlingen uit mijn omgeving deelnamen aan de proef. Voor de eerste keer wil ik serieuze vragen plaatsen bij de proef die we hebben. Dat is gemakkelijk gezegd, de proef verbeteren is iets anders. Het gaat niet enkel om de proef zelf, maar ook het in spanning wachten op de resultaten, vaak tot twee keer toe. Dan kan je nog in beroep gaan en bestaat er een kans dat je alsnog slaagt. Ik weet nu wat dat betekent voor jongeren en hoe groot de druk is zowel voor hen zelf als voor hun gezin. We mogen dat niet onderschatten. In die zin valt een denkspoor in de richting van een numerus fixus te overwegen, om in de toekomst beter te kunnen bepalen wie toegang tot de opleiding krijgt.

Minister Hilde Crevits: Ik zal beginnen met de opmerking van de heer de Meyer, en dat is wat ik miste in de opbouw van mevrouw Brusseel. Als je vindt dat de eindtermen bepalend zijn en dat de toets daarop geënt moet zijn, kom je vaak in een situatie waarbij als er zesduizend kandidaten deelnemen, er vierduizend zullen slagen. De proef moet een dermate moeilijkheidsgraad hebben dat het slaagpercentage net iets hoger is dan het contingent dat toegelaten wordt. Daar heb ik problemen mee. Jaar na jaar moeten we een moeilijker examen maken. Daarom vraag ik vandaag nogmaals of we daar geen vergelijkende proef kunnen van maken. Collega Brusseel, ik begrijp dat u dat lastig vindt. Dat zou onmiddellijk tot gevolg hebben dat we een pak breder zouden kunnen gaan, dat ook het luik rond de vaardigheden en de andere competenties grondig herbekeken zou kunnen worden. Als je breder kunt gaan, zul je ook andere capaciteiten aanspreken. Dat geeft marge. Nu zitten we in een situatie waarbij we een zeer moeilijk examen moeten organiseren omdat er niet meer kandidaten mogen slagen. Het wordt ook steeds moeilijker voor de mensen die het examen maken, om het op een verfrissende manier op te stellen.

Ik hecht veel belang aan de opmerkingen die gemaakt worden over de taal, en ik heb het dan niet over anderstaligen. Het kan niet zijn dat jongeren die uit een gezin komen waar de ouders geen dokters zijn, een achterstand zouden hebben om voor dat examen te slagen.

Daar hebben we dit jaar zeer goed op gelet, en de mensen van het secundair onderwijs die erbij betrokken waren hebben erop toegezien dat de taal verstaanbaar was voor een jongere die uit het zesde middelbaar komt. Er zijn ook een aantal vragen toegevoegd. Kortom, de begeleidingscommissie heeft zeker effect gehad.

Voorzitter, ik ben bereid om het communicatieluik te laten onderzoeken. Ik zal het wel niet zelf veranderen. We laten het over aan specialisten om dat zo inhoudelijk mogelijk te doen. Maar laten we toch nog eens nadenken over wat

het ergste is: een extreem moeilijk examen, waarvan je weet dat enkel de eerste duizend kunnen starten of een iets minder moeilijk en breder examen, waarvan de kans groter is dat je ervoor slaagt, maar waarbij je dan toch niet mag starten. Die twee zaken zullen we tegen elkaar moeten afwegen.

Nu zomaar leeftijdsvereisten of andere voorwaarden stellen om mensen te verhinderen om aan een examen deel te nemen, lijkt me geen goede zaak. Het gaat niet op om te stellen dat het louter een assessment mag zijn voor wie het zesde middelbaar verlaat. Er zijn zelfs jongeren die eerst een paar jaar rechten gestudeerd hebben en die alsnog hun kans willen wagen. Ze maken nog een goede kans op slagen ook, aangezien rechten, zoals u weet, ook een zéér zware opleiding is en ze buitengewoon goed zullen scoren voor het communicatieluik!

In alle ernst nu, we moeten wel fair blijven in de vergelijking die we maken. Als u niet aanvaardt dat er maar een bepaald contingent mag starten, heb ik een probleem. Ik zal niet toestaan dat we meer mensen opleiden dan dat er tickets zijn die toegang verlenen tot de geneeskunde. We kunnen ook niet ongebreideld tickets uitdelen om dokter te worden, want de kosten van onze geneeskunde zijn bijzonder hoog. We moeten voluit gaan voor waar we recht op hebben en we moeten ervoor zorgen dat we genoeg artsen en genoeg tandartsen hebben, maar er zullen daarvoor altijd meer kandidaten zijn dan beschikbare plaatsen. Daarom moeten we het best mogelijke systeem uitwerken om goed te selecteren en het moet bovendien betaalbaar zijn.

Al onze universiteiten stellen materiaal ter beschikking voor de bestaande toelatingsproeven. Uw vraag om dat uit te breiden vind ik terecht, zodat het standaardpakket nog meer kansenverhogend wordt voor de jongeren die daarvan gebruik willen maken. Ik zal met onze instellingen bekijken of we wat dit betreft nog meer kunnen aanbieden. Sowieso blijft het een zeer zware selectie, waar we maar een heel beperkte groep voor kunnen laten starten. Ik ben bereid tot het houden van hoorzittingen en dergelijke meer, maar ik wil vooraf toch aan ieder van u vragen om het document goed te lezen van de begeleidingscommissie, waar ook het secundair onderwijs in vertegenwoordigd was. Er kan ook overwogen worden om de punten meer te wegen, maar het blijft een zeer harde selectie. Hoe meer die selectie geobjectiveerd is, hoe minder problemen er zijn nadien. Ik erken dat veel mensen daar erg verongelijkt op reageren, vooral als hun kind niet slaagt. Voor de ouders van de studenten die wel slagen, lijkt het dan weer een goed examen.

Ik wil hier ook niet het proces maken van de repetitorenbureaus. Ik maak de vragen publiek om te vermijden dat men er massaal vanuit de bureaus gaat zitten om de vragen over te schrijven om dan aan een select groepje jongeren te geven. Ze publiek maken, betekent dat het nog wat moeilijker moet worden het jaar nadien, want iedereen bereidt er zich op voor.

De wil is er zeker om met alle zorgen rekening te houden. Het voorstel voor een dubbele proef neem ik mee. Ik vind dat ook aangewezen. Ik heb begrepen dat de tandartsen daar niet voor gewonnen zijn. Ik vind het wel gerechtvaardigd – over de handvaardigheid spreek ik me niet uit – dat we een eigen inkleuring geven aan het examen tandarts.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik stel een grote gedeelde bezorgdheid vast.

Mevrouw Brussee, ik was nog aan het nadenken of we de eindtermen op dat niveau kunnen brengen. Ofwel worden ze dan gigantisch moeilijk, ofwel slagen er 3000 studenten op het toelatingsexamen en hebben we een probleem met het contingent. Ik weet niet of we daartussen ergens kunnen landen, maar ik vrees ervoor.

Ik kijk ook naar Nederland, waar er een getrapt systeem is met verschillende data. Daar zit wel iets in om het probleem van de grote aantallen op te lossen. Daar moet je namelijk eerst slagen op ons deel 1. Het x-aantal hoogst geslaagden gaat dan door naar het assessment. Dat lijkt me een manier om ervoor te zorgen dat er toch een assessment kan zijn. Ook voor de tandartsen werkt men met dat getrapt systeem. Van een bepaalde groep wordt de handvaardigheid getest. Dat kan een oplossing zijn voor de verschillende problemen.

Wat betreft de begeleiding, vraag ik me af of het niet mogelijk is dat de verschillende universiteiten daar hun deel in doen. Ik geef het mee. Ik zeg niet dat dit is waarvoor ik pleit. In Nederland weet elke universiteit hoeveel studenten ze mogen opleiden. Utrecht mag er bijvoorbeeld 304 opleiden en Nijmegen 298. Dat ligt vast, wat bij ons niet zo is.

Ik begrijp dat u de kwestie van de handvaardigheid wilt bekijken. Ik heb u ook instemmend zien knikken bij de getrapte manier van werken in Nederland.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het pleidooi van de Brusselse minister-president voor tweetalig hoger onderwijs en over de tweetalige lerarenopleiding in Brussel – 2679 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, Brussels minister-president Rudi Vervoort pleitte onlangs voor een tweetalig hoger onderwijs in Brussel door nauwere samenwerking tussen de VUB en de ULB. Hij vindt het niet uit te leggen dat er op een paar kilometer afstand van elkaar twee universiteiten liggen die maar in beperkte mate kunnen samenwerken. De twee instellingen zijn zelf vragende partij voor meer samenwerking, maar botsen, naar eigen zeggen, op een politieke muur die nauwere samenwerking zou tegenhouden. Vooral het Taaldecreet zou daarbij het grootste obstakel zijn.

Een ander punt is de tweetalige lerarenopleiding die de Erasmushogeschool Brussel en haar Franstalige tegenhanger HEFF aan het uitwerken zijn. De opleiding zou moeten leiden tot een diploma dat door de beide gemeenschappen erkend wordt en waardoor leerkrachten zowel in het Nederlandstalig als in het Franstalig onderwijs aan de slag kunnen gaan. Het huidige curriculum wordt momenteel door de twee instellingen vergeleken om tot een gemeenschappelijk vakkenpakket te komen waar beide gemeenschappen zich in kunnen vinden. Zo is het ook blijkbaar de bedoeling dat Franstalige studenten bijvoorbeeld lessen aardrijkskunde in het Nederlands zouden gaan geven, volgens de principes van het immersieonderwijs.

Minister, hoe reageert u op het voorstel van de Brusselse minister-president? Welke samenwerking is er mogelijk zonder de eigenheid van het Vlaams hoger onderwijs in het gedrang te brengen? De huidige regelgeving laat samenwerking toe. Kan een tweetalige lerarenopleiding binnen de contouren van de huidige regelgeving? Hoe zult u erop toezien dat de studenten in en na de lerarenopleiding in Brussel het Nederlands voldoende machtig zijn, gelet op de huidige instroom en uitdagingen van de lerarenopleiding en niet het minst de Nederlandse taalvaardigheid en kwaliteit van de uitstromende leraren? Deze vraag is in het licht van de Week van het Nederlands zeker op haar plaats.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, misschien is het goed om de scope van het project nog eens te schetsen alvorens op de vragen te antwoorden. De tweetalige lerarenopleiding waarvan u spreekt, is een samenwerkingsproject tussen twee instellingen en geen zuivere tweetalige opleiding. Beide instellingen, namelijk de Erasmushogeschool Brussel en de Haute Ecole Francisco Ferrer, zijn het engagement aangegaan om enkel voor hun lerarenopleiding lager onderwijs meer samen te werken, met het oog op het opleiden van leraren voor de Brusselse context. Hiervoor zullen ze in de toekomst bijvoorbeeld inzetten op gemeenschappelijke contactmomenten met studenten – sprekers, uitstappen enzovoort –, het lopen van stages in de eigen taal in een anderstalige school en het ontwikkelen van een gemeenschappelijke leerlijn 'taalverwerving en -ontwikkeling'. Bedoeling is dat zowel docenten als studenten elkaar kennen op het moment van afstuderen.

Na het behalen van een diploma aan de Erasmushogeschool Brussel of de Haute Ecole Francisco Ferrer kunnen studenten dan aansluitend een traject, verkort op basis van elders verworven competentie (EVC), volgen aan de andere instelling, waardoor er onderwijsbevoegdheid kan worden verkregen in de andere gemeenschap. De curriculumanalyse waarvan sprake, heeft betrekking op een grondige analyse van het huidige curriculum om de omvang en inhoud van het aanvullend traject te kunnen bepalen. Het gaat hier dus niet om een klassieke invulling van bi-diplomering of gezamenlijk opleiden, aangezien de diploma's consecutief verworven worden. In die zin is de impact op de eigenheid van het Vlaamse hoger onderwijs toch anders dan wat de gebruikte naamgeving doet vermoeden.

In elk geval moet de opleiding van de Erasmushogeschool, of ze nu door EVC verkort wordt of niet, blijven voldoen aan de basiscompetenties van leraar en aan alle andere bepalingen van de hogeronderwijsregelgeving, inclusief de taalregeling. Dit initiatief toont wel aan dat intensieve samenwerking mogelijk is en dat men hier zinvolle inspiratie kan opdoen.

De invulling zoals zojuist toegelicht van de zogenaamde tweetalige lerarenopleiding is niet in tegenspraak met de regelgeving hoger onderwijs. Ik ken de uitspraken van Guy Vanhengel over zijn tweetalige normaalschool, maar dit initiatief gaat daar niet over.

Het kader van de basiscompetenties op zich biedt garanties om de kennis van het Nederlands te verzekeren. Zeer veel competenties verwijzen naar Nederlandse taalvaardigheid: de leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen, als partner van ouders, als lid van een schoolteam, als partner van externen. Indien een lerarenopleiding een diploma uitreikt, geeft zij aan dat een student het Nederlands voldoende machtig is om in het onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap tewerkgesteld te worden.

Ik geef voor de volledigheid nog mee dat in het kader van de instaptoets voor de lerarenopleiding er ook rekening wordt gehouden met de component 'taal'.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben blij dat u zegt dat het geen tweetalige opleiding is, zoals het in de markt wordt gezet. Ik heb ook de documenten gelezen van de Commission Communautaire Française (COCOF) en het gewest daarover, maar dat is het niet. We moeten zeer duidelijk maken dat het geen tweetalige opleiding is.

Het verbaast me trouwens dat men zegt dat men dit nodig heeft in Brussel. Als ik kijk naar de talen aanwezig in onze Nederlandstalige scholen in Brussel, dan hebben we vooral nood aan Nederlandstalige leerkrachten die in staat zijn om die kinderen Nederlands te leren. We hebben niet zozeer nood aan leerkrachten die ook kunnen lesgeven in het Franstalig onderwijs. Meer zelfs, we hebben actief

nood aan leerkrachten om onze Nederlandstalige scholen in Brussel te kunnen bevolken. Als ze er al zijn, blijven ze er vaak niet lang. Ik vind het een rare manier om daaraan te werken. Ik kan er alleen maar akte van nemen dat die hogeschool op deze manier werkt.

U zegt dat de taalregeling van kracht blijft. Minister, hoe moet ik dat begrijpen? Als de taalregeling van kracht blijft, dan neem ik aan dat, in het kader van artikel 93 en volgende van het decreet Hoger Onderwijs, de onderdelen die gevolgd worden aan de andere hogeschool meetellen voor anderstalige opleidingsonderdelen in het licht van het percentage van de opleidingen dat in een andere taal mag. Ik heb u dat niet horen zeggen, maar zou daar wel graag bevestiging van krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Ann Brusseeel (Open Vld): Ik zal het debat momenteel niet ten gronde voeren. Het is interessant om de curricula erbij te nemen vooraleer we daar een oordeel over vellen. Het kan misschien interessant zijn om mensen te horen over meertalige opleidingen, voor zover hier kan worden gesproken over een meertalige opleiding. Dit is niet zomaar een tweetalige opleiding. Een student kan zich inschrijven voor een opleiding die beide taalgemeenschappen betreft. Dat is niet hetzelfde als een tweetalige opleiding.

Ik begrijp én deel de bezorgdheid over de nood aan voldoende leerkrachten in het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Dat is een grote nood. Het aantal kandidaat-leerkrachten voor het Nederlandstalig onderwijs komt volgens mij niet in gevaar door de samenwerking tussen beide hogescholen. Dat is een conclusie te ver, mijnheer Daniëls. Men wil inspelen op de Brusselse realiteit, namelijk dat veel studenten uit een taalgemengd gezin komen. Voor hen is het interessant om zich te kunnen inschrijven in een opleiding die wordt georganiseerd door beide gemeenschappen. U moet het eerder zo zien en niet als een contaminatie van een Nederlandstalige opleiding met een ander.

In die zin moet u ook de samenwerking zien tussen VUB en ULB, en niet als de ondergang van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Het is het aangrijpen van opportuniteiten die er zijn in deze stad die de facto meertalig is. Men ziet mogelijkheden om samen te werken. Kijk naar het project dat op stapel staat tussen VUB en ULB inzake het delen van een bibliotheek en een modern leercentrum. Ze liggen niet op kilometers van elkaar, maar op enkele honderden meters. Op die manier wordt gebruikgemaakt van de opportuniteiten die er zijn.

Ik deel een aantal van uw bezorgdheden, maar wil toch enkele zaken nuanceren. Het kan voor deze commissie interessant zijn om dat project van naderbij te bekijken, na te gaan wat de curricula zijn en daarover eventueel een hoorzitting te organiseren.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het Vlaams Parlement is uiteraard meester van zijn agenda. Ik juich hoorzittingen ook toe, dat is geen probleem. Ik neem een aantal opmerkingen van u, mevrouw Brusseeel en mijnheer Daniëls, mee. Wat de taal betreft, is het zo dat men als student in Vlaanderen ook in de Franse en Duitstalige Gemeenschap op Erasmus Belgica kan. Als het gaat over consecutieve zaken, dan is dat niet van belang. Maar als het gaat over het vaste onderdeel, dan kan het niet. Daar trekken we de grens.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, in dit verband verwijs ik toch graag naar de Codex Hoger Onderwijs, meer bepaald naar de artikelen II.61 en II.62. Ik denk immers dat een omzeiling van artikel II.62, §2, derde lid, mogelijk is. We hebben bepaald dat een bacheloropleiding die meer dan 18,33 procent van de studiepunten – dat zijn 32 studiepunten – in een andere taal aanbiedt, wordt aangezien

als een anderstalige opleiding. In het volgende artikel staat welke onderdelen daar niet aan moeten voldoen. Maar daar staat ook dat het de bedoeling is om zo buitenlandse studenten aan te trekken. Die functionaliteit zie ik niet als we het over het Nederlandstalig Brussels onderwijs hebben. Want de studenten in ons Brussels onderwijs zijn veeltalig. We zijn op zoek naar mensen die zo goed mogelijk Nederlands kunnen aanleren. Ik zal dit dus verder onderzoeken, en na-gaan of dit wel strookt met de regelgeving die nog niet zo lang geleden in werking is getreden. Het lijkt me geen goed idee om die nu beginnen te wijzigen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opvolging van de aanpak van de nepuniversiteiten – 2680 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de nepuniversiteiten in Vlaanderen – 2775 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb al enkele keren het woord gevraagd over dit onderwerp. Op 14 april dit jaar stelde ik u – samen met collega De Meyer – een aantal vragen over het opsporen en aanpakken van de zogenaamde nepuniversiteiten in Vlaanderen, naar aanleiding van een uitgebreid artikel dat in het wetenschappelijk magazine Eos was verschenen. In de septembereditie van datzelfde magazine verscheen onlangs een vervolgartikel over deze problematiek. De journalist die het thema begin dit jaar aankaartte, heeft zich blijkbaar vastgebeten in het dossier en heeft u gevraagd hoe het zit met de opvolging van dit dossier. Uit zijn artikel – waar of niet waar, dat zullen we straks vernemen – blijkt dat er nog maar weinig zou zijn gebeurd om deze malafide instellingen aan te pakken. Hij brengt ook nog een nieuw element naar voren: het bestaan van de Benelux University EU in Antwerpen, die – en ik citeer – “niets meer lijkt dan een vooruitgeschoven post van de Moslimbroeders en het repressieve regime in Marokko”. Dat is niet echt geruststellend.

Tijdens de commissievergadering van 14 april gaf u aan het dossier met uw federale collega Kris Peeters te zullen bespreken en na te zullen gaan hoe u de zaak nog assertiever onder de aandacht zou kunnen brengen. U gaf ook aan werk te willen maken om van de zogenaamde witte lijst, met daarop alle erkende instellingen en opleidingen, waaronder ook de private aanbieders die via de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) hun opleidingen hebben laten accrediteren en dus ook officiële graden mogen uitreiken – een internationale versie maken, zodat ook in het buitenland duidelijk is welke instellingen officiële graden mogen uitreiken. Men werkt met een witte lijst, omdat men een zwarte lijst vrijwel niet up-to-date kan houden.

Hebt u al overlegd met uw federale collega Kris Peeters? Zo ja, wat was het resultaat hiervan? Zo neen, wanneer staat dit gepland? In het licht van de vzw-wetgeving vraag ik me ook af in welke omstandigheden de noties 'universiteit' en 'college' wel of niet gebruikt mogen worden. Hoe reageert u op het bestaan van de Benelux University EU in Antwerpen en de beweringen hieromtrent van de betrokken journalist? Klopt het dat die banden er zijn? Hebt u al werk gemaakt van de internationalisering van de hierboven vermelde witte lijst? Op welke manier wordt die lijst internationaal bekendgemaakt?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, op de commissievergadering van 14 april 2016 stelden collega Daniëls en ikzelf een vraag over het afleveren van diploma's door zogenaamde nepuniversiteiten. Naast een aantal universitaire opleidingen waar wij fier op mogen zijn – niet minder dan achttien Belgische universitaire opleidingen staan voor hun discipline in de top vijftig van de wereld – kent ons land immers ook universiteiten die enkel op papier of online bestaan.

De heer Daniëls schetste het probleem al. Ik zal niet in herhaling vallen. Dit zijn mijn vragen, naar aanleiding van de recente berichten in de media en in opvolging van mijn vorige vraag en die van de heer Daniëls over de nepuniversiteiten. Wat is het resultaat van de screening? Hoe wilt u optreden tegen de instellingen waarvan ondertussen duidelijk is dat ze nepuniversiteiten zijn en die gewoon tegen betaling een diploma afleveren? Zijn ook andere vormen van diploma- vervalsing onderzocht? Hoe wordt daartegen opgetreden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, ik verontschuldig me voor de tijd die het soms kost om op de vragen te antwoorden.

Jos De Meyer (CD&V): Mijn opmerking was niet tot u gericht, minister. Het reglement staat u toe om onbeperkt uw tijd te nemen.

Minister Hilde Crevits: Ik probeer om van het antwoord op elke vraag het beste te maken. Ik vind dat men er evengoed van kan genieten dan wanneer men de antwoorden aframmelt. Daar heeft niemand iets aan.

Mijnheer Daniëls, ik houd uiteraard de pen van die journalist niet vast. Ik zou u de schrijfstijl van een aantal van zijn mails kunnen laten zien, dat zou al wat inzichten opleveren. Maar dat is terzijde, en nog geen antwoord op uw vragen.

Dit is mijn antwoord. De afdeling Hoger Onderwijs en Volwassenonderwijs van het Departement Onderwijs en Vorming heeft op 22 juni 2016 overlegd met de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie. In opvolging daarvan wordt momenteel de Kruispuntbank van Ondernemingen actief gescreend op instellingen die zich 'universiteit', 'university', 'université' of bijvoorbeeld 'college' noemen. Dat is immers niet toegelaten op basis van artikel II.4 van de Codex Hoger Onderwijs: enkel de decretaal opgesomde instellingen kunnen aanspraak maken op de benaming universiteit of hogeschool en zich als dusdanig 'doen kennen'. Dus ook vertalingen of afgeleide benamingen zijn niet toegelaten; een benaming in het Swahili of zo kan niet. De screening staat toe om proactief te werken.

Organisaties die dat wel doen, ontvangen een waarschuwingsbrief met een deadline. Dat was al gebeurd met zestien instellingen die werden genoemd in het artikel dat in april in Eos verscheen. De lijst daarvan heb ik bezorgd in het antwoord dat ik op 26 september bezorgde op een schriftelijke vraag nummer 509 van 22 augustus, van Tine Soens. Als de administratie na het verstrijken van de deadline vaststelt dat er geen passend gevolg is gegeven, dan start ze een vervolgingsprocedure op. Dat is bijvoorbeeld al het geval voor de Carolus Magnus University en de Robert Schuman University: deze organisaties zullen in overleg met de FOD Economie worden geschrapt in de Kruispuntbank van Ondernemingen. Het parket werd ingeschakeld om ze te vervolgen, met de Vlaamse Gemeenschap als burgerlijke partij. Dat is de weg die we moeten bewandelen.

De samenwerking tussen het Departement Onderwijs en Vorming en de Federale Overheidsdienst Economie, KMO, Middenstand en Energie verloopt goed. Ook de samenwerking tussen mezelf en de bevoegde minister verloopt bijzonder goed:

we eten samen, maar proberen ook dossiers af te handelen. Toevallig vandaag donderdag 13 oktober is er opnieuw een overleg gepland om de juridische acties op elkaar af te stemmen.

De Benelux University EU in Antwerpen staat op die lijst en zal dus ook een aanmaningsbrief ontvangen om zich in regel te stellen. Over de beweringen van de journalist – onder meer over de link met de Moslimbroeders – wens ik mij niet uit te spreken zonder verder onderzoek door de bevoegde instanties.

De heer Daniëls stelde een vraag over de internationalisering van de witte lijst. Ik beloofde daar inderdaad werk van te maken. Het Vlaams Hogeronderwijsregister is al te raadplegen in het Engels, via de website www.highereducation.be. Net als het Hogeronderwijsregister zelf bevat deze website alle informatie over alle officieel erkende opleidingen. Men vindt er ook de erkende instellingen terug, zodat iemand die twijfelt of een organisatie een nepuniversiteit is, heel snel kan vaststellen of die effectief is opgenomen in de officiële witte lijst van de Vlaamse Gemeenschap. Een internationale startpagina met onder meer ook alle informatie over België en zijn deelstaten is terug te vinden op www.enic-naric.net.

In samenspraak tussen mijn administratie en de NVAO wordt nu vooral ingezet op een verdere update van het Hogeronderwijsregister. Door de overgang naar versie 2.0 van de Databank Hoger Onderwijs (DHO) kunnen we nu immers nog beter informatie delen, zodat er één authentieke bron komt voor informatie over het opleidingsaanbod dat door de Vlaamse Gemeenschap is erkend. Zoals u hebt gevraagd, wordt die informatie ook in het Frans en het Duits ter beschikking gesteld.

De heer De Meyer vraagt hoe we zullen optreden. Organisaties die zich ten onrechte 'doen kennen' als universiteit of hogeschool, en bovendien ook nog zonder erkenning de beschermde graden van bachelor, master of doctor verlenen, zijn in overtreding met artikel II.75, paragraaf 6, van de Codex Hoger Onderwijs. Op basis van de gezamenlijke acties met de FOD worden zij hiervoor ook vervolgd. Opnieuw stelt het departement zich burgerlijke partij.

Hoe zit het met andere vormen van diplomavervalsing? Hetzelfde artikel II.75 van de Codex Hoger Onderwijs stelt ook dat het onrechtmatig voeren van de graden van bachelor, master of doctor strafbaar is. Wie dus bewust een diploma 'koopt', is dus evengoed in overtreding als diegene die dergelijke diploma's onterecht uitreikt. Ook bij het erkenningsonderzoek van buitenlandse studiebewijzen wordt er gewaakt over de authenticiteit. Artikel 11, paragraaf 2, van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 juni 2013 stelt in dat verband dat de erkenningsautoriteit extra documenten kan opvragen en ook een individueel interview van de aanvrager kan afnemen. In elk geval kan een authenticiteitscontrole van de vereiste ingediende documenten worden verricht.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Voor alle duidelijkheid, de vermelding van dag en uur had geen enkele betrekking op het antwoord dat u gaf, noch op de interessante interventies en bijvragen van deze collega's. Het was puur een feitelijke mededeling, niets meer dan dat.

Minister, ik ben blij dat u stappen zet, want als je gaat kijken in de KBO-databank, dan zie je dat er 126 vzw's, bvba's, nv's, allerlei soorten rechtsvormen zijn die het woord 'university' in hun benaming dragen. De statuten van de Carolus Magnus University zijn reeds ingediend sinds 23 september – en let nu goed op – 2004. Kunnen we dus al niet een a-prioriregelgeving maken? Nu moeten uw diensten immers in die databank zoeken en achteraf een klacht indienen om dat tegen te houden. Op het moment dat statuten worden ingediend, in dit geval op 23 september 2004, zou er automatisch moeten worden doorverwezen, omdat

het gaat over een instantie die een titel heeft waar wettelijke voorwaarden aan verbonden zijn, hetzij federaal, hetzij binnen de gemeenschappen. Dat zou eerst moeten worden gescreend, waardoor de oprichting van die onderneming de facto onmogelijk wordt gemaakt. Nu is men die instelling immers twaalf jaar later op het spoor gekomen en moet men twaalf jaar later procederen om die titulatuur stil te leggen. Ik vind toch dat we veel korter op de bal zouden moeten spelen, om te vermijden dat we de zaken achterna hollen.

Wat het bekendmaken van de witte lijst betreft, ik denk dat het ook belangrijk is om die witte lijst bij hogeronderwijsinstanties bekend te maken, bijvoorbeeld via Europa of andere fora, zodat die ook gemakkelijk te raadplegen en te vinden is door studenten. Het is immers niet altijd evident om dat te weten te komen.

Minister, het kan zijn dat ik het niet goed heb gehoord in uw antwoord of dat u er niet dieper op bent ingegaan, maar er was de vraag of dat al dan niet een link heeft met de Moslimbroeders. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

U hebt daarop geantwoord, maar mijn vraag is eigenlijk de volgende. Die screening is nu toch ook een post-factumscreening. Kan die screening op een of andere manier ook op voorhand worden ingebouwd?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik sluit me graag aan bij de voorbeeldige repliek van mijn collega. De voorbeeldige aanpak van uzelf en uw federale collega moet worden voortgezet. Dat moet u zo houden. Ten gronde mogen we toch niet vergeten dat sommige studenten en hun ouders in dezen het slachtoffer zijn en honderden en soms veel meer euro's betalen aan malafide instellingen. Fundamenteel gaat het mij daarover. Ik moedig u dus aan om alert deze strijd voort te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Voorzitter, misschien was het nuttig om in het kader van een efficiënte tijdsbesteding van deze commissie gewoon te verwijzen naar het antwoord op mijn schriftelijke vraag van 22 augustus. Dat biedt een zeer mooi overzicht en ondertussen is dat al niet meer onder embargo, dus het is ook vrij beschikbaar voor iedereen.

Minister, ik had nog een bijkomende vraag. Hebt u overleg met de andere ministers van Onderwijs hierover? Ik had immers vernomen dat ze geen verbodsbepaling hebben zoals de bepaling die in ons decreet staat. Misschien is het nuttig te bekijken hoe we dat kunnen gelijktrekken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de leden voor de aanvullende opmerkingen. Het klopt dat er in de andere regio's geen gelijkaardige bepaling bestaat, zeker niet in het Franstalige landsgedeelte. Ik wil dat gerust aanklaarten bij de andere regio's, maar voor mij is het volgende heel belangrijk. De codex is wat hij is en met de kruispuntdatabank hebben we afgesproken dat ze mee screenen, dat er actieve medewerking is om misbruiken tegen te gaan. Ik wil dat echter gerust opnemen, met plezier.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de rationalisering van het aanbod hoger onderwijs – 2690 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, dit is een vraag die in het hoger onderwijs niet onbewogen wordt gevolgd. Dat heb ik ondertussen al mogen vaststellen aan de hand van de buzz die hier en daar ontstaat. Maar goed, ik denk dat het een belangrijke vraag is, die ook is opgenomen in ons regeerakkoord.

De rationalisering van het aanbod in het hoger onderwijs is deze legislatuur in deze commissie al een aantal keren aan bod gekomen. Ook dit jaar is dat tijdens de speeches van de rectoren bij de opening van het academiejaar hoogstwaarschijnlijk ter sprake gekomen, zoals dat de vorige jaren het geval was.

Bij het recente afscheid van Marc Vandewalle als secretaris-generaal van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) werden tijdens de toespraken een aantal punten aangehaald, zoals onder meer de rationalisering van het hoger onderwijs. Zo werd gesteld dat het probleem in Vlaanderen niet is dat we te veel of te weinig hoogopgeleiden tellen, maar wel te veel of te weinig in bepaalde richtingen.

In de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 is daarover de volgende passage opgenomen: "Samen met associaties, hogescholen en universiteiten maak ik werk van een rationalisering van het opleidingsaanbod. Ik streef zowel naar inhoudelijke transparantie (overzichtelijk aantal basisopleidingen, duidelijke naamgeving) als naar organisatorische optimalisatie (schaalgrootte, geografische spreiding, structurele samenwerking tussen instellingen). Ik zal bij de erkenning van nieuwe opleidingen de bestaande criteria voor de macrodoelmatigheidstoets strikt toepassen en vermijden dat het aantal opleidingen blijft toenemen. Ook de criteria die gelden voor het verlengen van opleidingen, zullen strikt worden toegepast."

Minister, ik denk niet dat het mogelijk is om uitvoeriger alle elementen van de rationalisering te belichten dan u hier doet in uw beleidsnota. Het gaat dus over meer dan alleen maar het aanbod en over meer dan alleen maar de naamgeving, waartoe dit soms wel eens wordt herleid.

In het regeerakkoord, en naar aanleiding van vorige vragen van mezelf over dit onderwerp, werd ook verwezen naar het concept 'verwevenheid' voor elke opleiding. Het onderzoek naar de verwevenheid is een van de punten die uit het rapport-Soete, dat ondertussen toch al dateert van 2008, naar voren kwam.

In het regeerakkoord lezen we: "Om het opleidingslandschap in het hoger onderwijs overzichtelijk te houden zowel in aanbod als in benaming, wordt voor elke opleiding de verwevenheid nagegaan. Voor opleidingen met een hoge verwevenheid met andere opleidingen, wordt ervoor geopteerd deze aan te bieden als afstudeerrichting en niet zozeer als een aparte opleiding. Nieuwe opleidingen die zijn opgenomen in het financieringsmodel kunnen enkel worden ingericht indien een andere opleiding wordt afgebouwd. Deze afbouw moet niet noodzakelijk aan dezelfde instelling gebeuren dan aan deze die de opleiding aanvraagt. In verband met het verlengen van studierichtingen in het hoger onderwijs, zullen de bestaande criteria strikt worden toegepast."

Ik heb altijd geleerd uit antwoorden dat het hoger onderwijs ons vraagt daarvan af te blijven, dat men zelf flink genoeg is, dat ze allemaal intellectuele en slimme mensen zijn, die dat onderling regelen. Het benieuwt me dus hoe, genereus als men

is in het hogeronderwijslandschap in Vlaanderen, als een nieuwe opleiding wordt opgericht, in een andere instelling een andere opleiding zal worden afgebouwd.

Minister, hoe staat het met de rationalisering van het hoger onderwijs? Zijn alle verbeterpunten uit het rapport-Soete grondig bestudeerd en in aanmerking gekomen voor implementatie? Zo neen, welke niet en waarom? Hoever staat men met het onderzoek naar de verwevenheid van de diverse opleidingen? Als dat is gebeurd, dan zou ik graag het rapport ter zake ontvangen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de leden voor de vraag en dank diegenen die straks zullen aansluiten, nu al voor hun zeer gewaarde extra input. (*Opmerkingen van Koen Daniëls*)

Mijnheer Daniëls, ik ken deze commissie al een paar jaar. U hebt heel terecht verwezen naar een aantal zeer duidelijke passages, niet alleen in het regeerakkoord, maar ook in de beleidsnota en de beleidsbrieven. Geheel in lijn met dat regeerakkoord en de beleidsnota plaats ik de rationalisatie van hogeronderwijsaanbod zelf steevast op de agenda van mijn overleg met de associaties, de hogescholen en de universiteiten. U weet dat die rationalisatie voor mij een van de vier grote werven is in ons hoger onderwijs, een werf die niet onbelangrijk is.

Die associaties, hogescholen en universiteiten zijn samen verenigd in de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR). Mijn laatste overleg dateert van vorige week, van 5 oktober. Ik had gevraagd om tegen de start van het academiejaar een aantal voorstellen te bezorgen. Zowel de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), dus de verzamelde universiteiten, als de VLHORA heeft me die input bezorgd. Het zal u echter niet verwonderen dat ik ook tot op vandaag blijf vaststellen dat dit onderwerp binnen ons hoger onderwijs zeer, zeer gevoelige materie blijft, omdat er zeer, zeer snel ook aspecten van concurrentie opduiken. Laat me duidelijk zijn: het is me menens om werk te maken van rationalisatie, maar ik doe dat bij voorkeur hand in hand met de hogescholen en de universiteiten, net omdat ik weet hoe gevoelig het hele dossier is. Ik heb hun nogmaals gevraagd om ter zake samen stappen te zetten, om te vermijden dat we het top-down moeten doen en iedereen er ongelukkig bij loopt.

Ik ga in op wat ik tot nu heb gekregen. De input van de hogescholen zet vooral in op het optimaliseren van de transparantie van het aanbod. Daarbij is het de bedoeling om wat meer helderheid te brengen in de keuzemogelijkheden die studenten hebben binnen een professionele bacheloropleiding, door iets duidelijker af te bakenen wat een afstudeerrichting dan wel precies is en wat beperkt blijft tot andere mogelijkheden van differentiatie, zoals keuzetrajecten en keuzevakken. Voor hen die het niet weten: de afstudeerrichting, dat is iets dat op het diploma mag worden vermeld. Vandaag is decretaal enkel bepaald dat een afstudeerrichting ten minste dertig studiepunten telt. Al de rest is vrij. Er is geen maximale omvang bepaald, waardoor sommige afstudeerrichtingen de omvang van bijna de volledige opleiding hebben. Op aangeven van de hogescholen bekijk ik nu of die definitie kan worden aangescherpt. Ik wil echter wel zoeken naar een aanpassing die generiek toepasbaar is voor het hele hoger onderwijs, en dus niet beperkt blijft tot de professionele bacheloropleidingen.

Ik heb op 5 oktober dus aan de VLIR en de VLHORA gevraagd te bekijken hoe we tot een betere afbakening kunnen komen van het concept 'afstudeerrichting', niet alleen binnen alle bacheloropleidingen, maar ook binnen de masteropleidingen en in de toekomst ook binnen de hbo5-opleidingen. Dat laatste mogen we niet vergeten. Daar moeten we ook rekening mee houden. Ik heb hun ook gevraagd goed te bekijken wat de impact van potentiële voorstellen op het aanbod is. Dat is men nu ook aan het bekijken.

Een ander element uit de input van de hogescholen is de bezorgdheid over de communicatie over het aanbod. Dat was trouwens geen volledig unanieme input. Het was een meerderheidsinput. Ik ben daar nogal gevoelig voor. Ik weet dat iedereen op zijn autonomie staat en zelf wil communiceren zoals het hem of haar goeddunkt. Alle respect, maar de communicatie moet wel correct zijn. Ik vind ook dat, als je communiceert, je maximale transparantie moet geven aan studenten, ouders en werkveld. Het is dus bijzonder relevant om altijd goed aan te geven wat het basisdiploma zal zijn, wat desgevallend de afstudeerrichting is, en wat daarnaast eventueel nog aan differentiatie is ingebouwd in het curriculum, bijvoorbeeld als een keuzepakket. We weten dat instellingen in dezen ook elkaar controleren, net wegens die concurrentieaspecten die er zijn, maar ik vind dat men daarover onderling tot afspraken zou moeten kunnen komen, liefst zonder dat ik enige dwang moet uitoefenen. Als stelregel zou het bijvoorbeeld logisch zijn dat je nooit keuzepakketten of afstudeerrichtingen als afzonderlijke opleidingen presenteert.

Zelf heb ik de opdracht gegeven aan de regeringscommissarissen om de communicatiekanalen van de hogescholen en de universiteiten te screenen en onduidelijkheden onder de aandacht te brengen. Ik heb gemerkt dat dat nu al leidt tot rechtzettingen en verduidelijkingen in de communicatie. Ik verwacht de komende maanden van de regeringscommissarissen trouwens ook een verslag over de good practices en de voornaamste knelpunten, en aanbevelingen over hoe instellingen dit het best kunnen aanpakken. Ook dat is een heikel punt: we moeten een evenwicht vinden tussen de autonomie die men heeft bij het communiceren en mijn grote wens dat dat toch in alle transparantie wordt gepresenteerd.

De universiteiten rapporteerden ook over de voortgang die zij sedert april 2015 hebben gemaakt op het domein van rationalisatie. Zij stelden vier aanvullende initiatieven voor die onlangs werden genomen.

Het eerste is een verdere afstemming van de opleidingsstructuur van de bacheloropleidingen industriële wetenschappen, met als doel om vanaf het academiejaar 2017-2018 al deze opleidingen een gelijke en transparante opbouw te doen kennen, namelijk een brede bacheloropleiding industriële wetenschappen met daarbinnen verschillende richtingen die rechtstreeks op de master zijn afgestemd. Voor Gent betekent dit bijvoorbeeld concreet dat de huidige bacheloropleidingen industriële wetenschappen – bouwkunde, chemie, elektromechanica enzovoort – zullen worden samengevoegd tot één brede bacheloropleiding met verschillende afstudeerrichtingen. Er is binnen de universiteiten een tendens naar verbreding. Pas in de masters volgt de uitsplitsing.

Ten tweede is er het uitwerken van een vernieuwd, transparant en efficiënt aanbod van schakelprogramma's tot de masteropleidingen industrieel ingenieur.

Ten derde is er een interuniversitaire transparantieoefening in de taalrichtingen, waarbij wordt nagegaan of het talenaanbod via het stroomlijnen van de naamgeving transparanter kan gemaakt worden voor de studiekeuzer.

Ten vierde: een onderzoek naar de opportuniteiten van een interne rationalisatie van opleidingsonderdelen met dezelfde leerinhouden over verschillende opleidingen, en van het aanbod van keuzevakken.

Vanuit alle partners van de VLUHR liggen er dus concrete voorstellen op tafel waarmee wij aan de slag kunnen gaan. Ik breng een kleine nuance aan. Bij de professionele bachelors, de hogescholen dus, is er de nood om van in het begin goed te kunnen differentiëren. De universiteiten evolueren naar een brede sokkel en naar een differentiatie in de masters. Dat is een zeer logische, maar ook een goede oefening omdat een professionele bachelor voorbereidt op de arbeidsmarkt, terwijl er na een academische bachelor sowieso een mastertitel komt. Natuurlijk heb je bij de ene ook een veel grotere nood om voldoende te kunnen differentiëren.

Ik bekijk nog een ander punt, dat niet in de scope van uw vraag ligt maar dat minstens even belangrijk is in het rationalisatiedebat, namelijk hoe het opleidingsaanbod hoger onderwijs kan worden vernieuwd zonder dat het aantal opleidingen steeds maar oploopt. Mijnheer Daniëls, u hebt daar uiteraard naar verwezen. Dat gaat over de programmatieprocedure, die momenteel is opgeschort door het moratorium. Ik ben niet blij met dat moratorium, ik vind dat geen goede zaak. Ik wil dat zo kort mogelijk houden, maar we moeten wel bekijken hoe we er de komende jaren voor kunnen zorgen dat we niet opnieuw een ongebreidelde stijging krijgen van nieuwe richtingen, terwijl zaken misschien ook door inhoudelijke aanpassingen vernieuwd kunnen worden.

Ik heb aan de VLUHR meegedeeld dat ik voor de toekomst werk zou willen maken van een aangepaste procedure, die minder aanleiding geeft tot een proliferatie van het aanbod en die het mogelijk maakt om toch op een dynamische manier in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen. Wij bereiden een aantal voorstellen voor, die ik op een volgende vergadering van de VLUHR zeker met alle partners zal bespreken.

Het rapport-Soete dateert al van 2008. Het blijft een belangrijk theoretisch referentiepunt bij de rationalisatie van het hoger onderwijs. We hebben er deze legislatuur wel expliciet voor gekozen om de oefening te doen in nauw overleg met de associaties, de hogescholen en de universiteiten, en dus niet in de vorm van een eenzijdige vertaling in regelgeving. Ook in de vorige legislatuur werd daar niet voor gekozen, maar we moeten wel knopen doorhakken, natuurlijk. Toch zie ik dat de partners in hun voorstellen vaak zeer dicht bij de principes van het rapport-Soete blijven. Zo is het vertrekpunt voor de VLIR hun charter uit 2015. Daarin engageerden de rectoren zich tot een continue evaluatie van rationalisatiemogelijkheden in het universitaire opleidingsaanbod. Deze evaluatie geschiedt op basis van vier pijlers: het zoeken naar mogelijkheden tot samenvoegen, samenwerken, afbouwen en het verhogen van transparantie. Zij sluiten daarmee bijzonder nauw aan bij de verschillende mogelijke vormen van rationalisatie in het rapport van de commissie Soete onder punt 1.2.3.2.: 'Vormen van rationalisatie en optimalisatie'.

Ook met betrekking tot het concept van verwevenheid tussen opleidingen: de hogescholen en universiteiten zelf nemen dit mee in hun denkwerk. Aangezien het gaat om de specifieke vormgeving en afstemming van de curricula van de verschillende opleidingen, kan de overheid dat niet in hun plaats doen. Dit is nogmaals een bevestiging van de keuze om de rationalisatie in nauw overleg met de partners zelf te doen.

We zien dat de input van de hogescholen zeer vaak voortbouwt op dat concept van verwevenheid. Ik geef enkele voorbeelden. In de thematiek van de afstudeerrichtingen en het afbakenen van de reikwijdte gaat het evident ook meteen over welke 'stam' van een opleiding dan wel gemeenschappelijk is, over de afstudeerrichtingen heen. Ook het voorstel van de universiteiten omtrent de bacheloropleidingen industriële wetenschappen vertrekt van de verwevenheid tussen de opleidingen die nu, bijvoorbeeld aan de UGent, nog afzonderlijk bestaan, maar straks verweven worden. Heel expliciet is ook het engagement van de VLIR dat de universiteiten blijven werken aan een interne rationalisatie van de inhoudelijk vergelijkbare opleidingsonderdelen en keuzevakken.

Het mag soms sneller gaan, maar ik vind wel dat er ernstig wordt gewerkt aan voorstellen om tot rationalisatie te komen. Ik zie ook dat er nu voor het eerst een aantal voorstellen op tafel beginnen te komen. We evolueren van de fase van overleg naar het uitwerken van regelgeving. Het is mijn bedoeling om hierover in de komende maanden volledige duidelijkheid te hebben, en dit dan als een werkstuk aan jullie te presenteren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel. Heb ik het goed begrepen dat er geen overzicht is van de mate van verwevenheid van alle opleidingen? *(Instemming van minister Hilde Crevits)*

Dan lijkt het mij goed dat we dat zouden krijgen. Het is een van de onderdelen uit het regeerakkoord. Als de instellingen het zelf hebben gedaan, zou het goed zijn om dat ter beschikking te stellen, zodat we ten minste op dat vlak weten waarover we spreken.

Minister, is er ook sprake geweest van het raamkader, dat klaar zou zijn tegen april 2015? Ik heb dat nog niet gezien. Waar is dat raamkader? Hoever staat het daarmee?

U zei daarnet dat u een gelijkaardig iets wilt voor de professionele en de academische bachelors. Ik weet niet of dat zinvol is. Wat is de ratio die u gebruikt om dat aan te brengen? In de professionele bachelors zitten we met een andere finaliteit, maar ook met een andere geografische spreiding dan in de academische bachelors.

Ik weet dat heel veel instellingen niet blij zijn met het moratorium. Er ontstaan allerlei nieuwe zaken op het terrein, en wij kunnen daar niet op inspelen. Dat is een te rechte vaststelling. Maar, minister, het is goed dat u nog eens zegt waarom dat moratorium er is. U zegt dat er actie wordt ondernomen en dat er wordt gewerkt. Ik ben blij dat er wordt gewerkt. Maar als ik in de geschiedenisboeken van deze commissie Onderwijs zie hoelang het thema van de rationalisering van het hoger onderwijs al meedraait, dan zie ik dat er pas werk wordt gemaakt om dat te bekijken sinds het moratorium en de mededeling dat als je niets doet, het moratorium je opheft.

De hamvraag is de reikwijdte van wat een gemeenschappelijke stam is. Is dat 30 studiepunten, 60 studiepunten, 45 studiepunten? Wat is de maximale afwijking: 150, 50, 30? Alle getallen schieten alle richtingen uit. Het komt erop aan te zeggen wat dit voor welke hogeschool wil zeggen.

U kunt die mensen dat niet kwalijk nemen. Dat is hun job. Ze moeten ervoor zorgen dat hun hogeschool het goed doet. Maar we zitten daar natuurlijk in het licht van de rationalisering. Wat we ook niet willen, is dat we op deze manier bepaalde zeer specifieke opleidingen doodknippen.

Iets anders, minister, is de profileringsdrang en de proliferatie die in Vlaanderen heersen. Als je een groot spandoek kunt ophangen met daarop 'Uniek in Vlaanderen', dan is dat super, want daarmee trek je veel volk. En een jaar later is dat niet meer uniek in Vlaanderen. Ik verwijs naar de opleiding bouw in West-Vlaanderen. Toen hebben we beslist dat het maar bij één keer bouw kon blijven. We hebben toen twee hogescholen verplicht om samen te werken aan één opleiding. Minister, mijn vraag luidt heel concreet: hoe gaan we daarmee verder, om de stam, de studierichting en het keuzepakket vast te stellen? Daarmee kom ik terug bij mijn eerste vraag, die naar de verwevenheid.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Het is belangrijk om na te gaan in welke mate de stellingnames van het rapport-Soete van 2008 nog volledig actueel zijn. Ik onderschrijf de vraag van de heer Daniëls om de mate van verwevenheid nauwkeurig te onderzoeken. Dat kan voor ons interessant zijn. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Minister, rationalisering is een heel moeilijke en heel delicate discussie. Ik ben blij dat men op het terrein zelf de oefening doet. U hebt gelijk wanneer u zegt dat het

beter is om de zaken niet top-down op te leggen. Maar het zou interessant kunnen zijn om de mate van verwevenheid beter in kaart te kunnen brengen, ook al is dat een gigantische oefening. Er is inderdaad een verschil tussen de problematiek op het niveau van de professionele bachelors en de problematiek op het niveau van de academische bachelors. Op het niveau van de professionele bachelors zien we bijzonder veel studierichtingen. Volgens mij zijn er sinds het rapport-Soete in 2008 nog wel wat bij gekomen. Ik heb de indruk dat men op het niveau van de universiteiten tot samenwerkingsverbanden en tot een rationalisatie is gekomen. Het is een heel moeilijke discussie. Ik weet dat het een gigantisch werk zou zijn om alles in kaart te brengen. Ik wil daar zeker nog eens over nadenken. Ik ga vandaag ook niet zeggen dat het op de een of andere manier moet gebeuren. Dat is niet de stelling van mijn fractie. Maar het is de moeite waard om een aantal zaken te kunnen bekijken vooraleer we een positie innemen. We zien dat het rapport-Soete zegt dat bepaalde studierichtingen met weinig studenten die rationalisatie moeten overwegen. Maar ik ken toch een paar bijzonder waardevolle studierichtingen, ook als ze op slechts een klein aantal vestigingsplaatsen worden aangeboden. Dat zijn goede en belangrijke studierichtingen. Anderzijds betekent het ook niet dat studierichtingen met heel veel studenten zoveel studenten zouden moeten opleiden.

Een tijd geleden, bij de opening van Hogent, sprak de Voka-voorzitter van Gent. Hij zei dat hij, samen met andere werkgevers, permanent vaststelde dat er gigantische overschotten zijn. Is hun opleiding een sterke basisvorming? Is het een meerwaarde? Al die zaken verdienen het om onderzocht te worden, vooraleer we wat dan ook beslissen.

Kathleen Helsen (CD&V): Het is belangrijk dat de rationalisatie gebeurt zowel binnen de universiteiten als binnen de hogescholen. Maar wat de hogescholen betreft, heb ik een specifiek aandachtspunt.

De hogescholen hebben een mooie spreiding in Vlaanderen en een zeer goede samenwerking met bedrijven in hun regio. In hun aanbod trachten ze zo goed mogelijk in te spelen op de vraag van die bedrijven. Het is belangrijk dat ze dat in de toekomst blijven doen. Sommige regio's hebben vraag naar specifieke opleidingen, dat moet in de toekomst mogelijk blijven.

Er wordt vandaag stevig discussie gevoerd over de gemeenschappelijke stam die nodig is. De kracht van de professionele bacheloropleidingen is net dat ze vrij specifiek opleiden en daardoor zeer gegeerd zijn op de arbeidsmarkt. Deze mensen zijn onmiddellijk inzetbaar. Ze worden goed voorbereid op tewerkstelling door de stage die ze lopen. Die stages staan voor heel wat studiepunten, zijn vaak heel specifiek, en dat is de kracht van de opleiding.

Binnen opleidingen met dezelfde afstudeertitel – ik ken bijvoorbeeld zeer goed de opleiding maatschappelijk werk, waarin verschillende opties bestaan – is het belangrijk dat de opleiding specifiek genoeg is om inzetbaar te zijn op de markt. Als we daar geen rekening mee houden, vrees ik dat we op langere termijn terechtkomen bij de vraag van de instellingen om de opleiding met een jaar te verlengen. We moeten goed bekijken wat een professionele bacheloropleiding inhoudt en we moeten die sterkte behouden. We moeten bekijken wat haalbaar en wenselijk is.

Gisteren vertelde de heer Durnez dat hij van een zeer boeiende lezing kwam. In de volgende jaren zullen we duizenden mensen nodig hebben die enkel en alleen app's moeten ontwikkelen. De tewerkstelling die daaraan gekoppeld gaat zijn, zal enorm zijn. Daar kunnen we op inspelen, of we laten die kans liggen. Het lijkt me wijs om daar net wel op in te spelen.

Wat betreft de communicatie, minister, lijkt uw benadering mij juist. De communicatie over de opleidingen moet correct verlopen. Ik denk dat we daar toch ook moeten kunnen rekenen op de expertise die bij de universiteiten en hogescholen

aanwezig is om op een correcte maar ook eigentijdse manier te communiceren naar jongeren zodat die zich aangesproken voelen. Ik pleit voor de nodige creativiteit. We leiden daarvoor ook mensen op, om die creativiteit aan bod te laten komen. Het zou bijzonder jammer zijn om dat als overheid te beknotten.

De voorzitter: De heer Durnez heeft het woord.

Jan Durnez (CD&V): Ik wil de minister of de voorzitter niet tegenspreken, maar ik heb met mevrouw Soens gepraat, en zij is net als ik met de handen op de rug gebonden omdat wij lokale belangen te verdedigen hebben. Ik stel het op prijs, minister, dat u niet in salami gaat werken en niet alleen de discussie over de rationalisatie in de keuzetrajecten opleiding afstudeerrichtingen bekijkt, maar meteen een rationele aanpak zult doen van de programmatieprocedure. Dat is essentieel in die oefening. Het gaat erom, zoals mevrouw Helsen aangeeft, om zaken die op het getouw staan en goed functioneren, een plek te geven. Als die beperkt zouden worden in hun mogelijkheden zonder dat men oversteken maakt naar waar nuttig en nodig, maken we het onszelf moeilijk.

Het rapport-Soete, mijnheer Daniëls, ging over de verweving tussen opleidingen. We zitten hier in het niveau daaronder te discussiëren, over de afstudeerrichtingen. Dat wou ik toevoegen. Met deze stand van zaken en de verklaring van de minister kan ik uiteraard leven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Na deze schitterende zin zou ik eigenlijk niets meer moeten zeggen.

Collega's, betreffende het actualiseren van bestaande opleidingen verwijs ik naar het verslag van de vorige vergadering. Het ging toen over de menopause-consulent. Vandaag gaat het over de appontwikkelaar. Dat eerste was blijkbaar een postgraduaat en geen afstudeerrichting. Wat betreft die appontwikkelaar vraag ik me af of dat dan niet binnen de bestaande ICT-opleiding kan worden geïntegreerd. Men moet toch de bestaande opleidingen permanent vernieuwen, zou ik zeggen. *(Opmerkingen van Jan Durnez)*

Voilà, we moeten een sokkel vinden om ze te onderscheiden. Ik moet me inhouden, ik had al bijna gezegd hoe ik het zie, wat het onderscheidend vermogen moet zijn, maar ik wil alle kansen geven aan het veld om zelf tot een consensus te komen. Als we daar afspraken over kunnen maken, kunnen we ook vooruit.

Ik engageer me van mijn kant om de procedure een beetje te veranderen. Ik zie wel de problemen die de procedure geeft. Dat gaat in balans. Het derde luik blijft voor mij de communicatie. Ik vind het heel moeilijk dat – na herhaalde meldingen – dit academiejaar sommigen nog altijd grote promotie voeren met de ene unieke opleiding die ze hebben, terwijl dat geen afstudeerrichting blijkt te zijn. Ik heb zelfs weet van fenomenen waar men diploma's geeft waarop in grote letters een afstudeerrichting staat die er geen blijkt te zijn. Daar heb ik echt moeite mee. We moeten proberen ten opzichte van de jongeren en de ouders – en ook uit zelfrespect – daarin duidelijk te zijn.

De databank met de opleidingen steken we nu bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Daar zit het lijstje van afstudeerrichtingen. Laat ons nu een procedure afspreken over hoeveel men minstens moet verschillen, wat de sokkel kan zijn. Ik heb aan de VLIR gevraagd om dat te bekijken. Als de VLHORA tot een consensus zou komen, zeker als die bacheloropleidingen zich gaan verbreden, voldoet dat daar automatisch aan. Als men nog breder gaat of een bredere sokkel vindt, is dat nog beter: het meerdere is altijd de vriend van het mindere. We moeten vooral kijken naar de masteropleidingen. De voorzitter

heeft er ook naar verwezen. In de masters is dat nog moeilijker omdat er eenjarige en tweejarige zijn. Daar zit wel wat verschil op. Het is niet zo simpel om daar één lijn in te trekken.

Ik werk gestaag verder op de drie fronten. (*Opmerkingen van Jan Durnez*)

U daagt me uit om toch al de punten op te sommen, en dat ga ik niet doen.

We gaan naar de volgende vergadering. Er is de duidelijke opdracht gegeven om dat eens gezamenlijk te bekijken. Dat zou voor mij ideaal zijn, dat we dat proper kunnen zetten, en dan gaan we daar ook in vooruit.

Wat het moratorium betreft, mijnheer Daniëls, hebt u gelijk. Het is voor de eerste keer dat we ten gronde aan het spreken zijn. Dat heeft ook te maken met het moratorium, natuurlijk. Ik vind een moratorium ook een beetje onrechtvaardig. Zij die al het grootste aanbod hebben, hebben het iets minder zwaar dan degenen die al wat sobertjes zitten. Dat is geen maatregel naar mijn hart. Ik zou echt wel knopen willen doorhakken, het liefst met iedereen samen, maar als dat niet kan, zal ik het zelf moeten doen. Er is geen andere keuze mogelijk, maar ik heb hun daar nog een kans gegeven.

Wat de verwevenheid betreft: ik heb daar een groot probleem om dat centraal allemaal te gaan opvragen en beheren. Daar bestaat niets over. Er is in het verleden totaal geen interesse voor geweest. Dat is dus zeker niet Tarra-proof.

We willen intern vertrouwen geven aan de instellingen. We gaan ervan uit dat de instellingen die toch altijd klagen dat ze te weinig middelen hebben, toch wel optimaal zullen plannen, programmeren en organiseren.

Ik wil niet dat er profielervaging komt. Er moet echt nog wel voldoende differentiatie zijn en ook een sterke regionale spreiding, bijvoorbeeld tussen industrieel en burgerlijk ingenieur. Ik kan zo veel snijvlakken geven. Dat moeten we in het oog houden. Dit wordt vervolgd.

Mijnheer Daniëls, wij hebben een nota goedgekeurd met daarin onze grote bezorgdheden. Ik heb nog geen definitief raamkader. We zijn daarover volop aan het overleggen. En het gaat niet gemakkelijk, dat zullen jullie hopelijk begrijpen. Maar het gaat wel een beetje vooruit. We liggen niet volledig stil.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u beantwoordde niet mijn vraag waarom u hetzelfde wilt voor de academische en de professionele bachelors.

Minister Hilde Crevits: Ik heb dat zojuist proberen te beantwoorden. Ik wil niet noodzakelijk hetzelfde. Maar als je een regel maakt voor de professionele bachelors, en als je ziet hoe de academische bachelors aan het evolueren zijn, dan gaan zij daar automatisch aan voldoen. Dat is de VLIR nu aan het bekijken. De vraag is of je nog een zwaardere norm moet zetten op de academische bachelors, als je ziet op welke manier ze nu aan het verbreden zijn. Zij gaan er volgens mij spontaan aan voldoen. We zijn nu aan het bekijken of het hetzelfde kan zijn. Dat maakt het gewoon gemakkelijk. Dat is het voordeel: je hebt een heldere regel.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, op het moment dat wij het decreet zullen moeten aanpassen met betrekking tot de vraag wat nu een afstudeerrichting is, wat een basisopleiding is, hoeveel studiepunten we daarop plakken, dan denk ik dat we moeten weten waarover we spreken. We zullen dan, helaas, die verwevenheid nodig hebben. Ik zou niet weten welke andere objectieve parameter we kunnen gebruiken. Instellingen weten dat van hun opleidingen. Op basis van

een verwevenheid ken je de cursussen en de docenten, en dan kun je studenten samen plaatsen. We moeten daar niet flauw over doen. Dat zal niet de grote Tarra zijn. Als ik zie welke argumentatie sommige hogescholen opbouwen, dan denk ik dat het misschien al in hun schuif ligt.

Minister, het is goed om een generiek kader te hebben. Maar dan moeten we wel weten in hoeveel bijlagen we uitzonderingen moeten maken. Als we een generiek kader hebben, met hoge normen en een heel lange lijst uitzonderingen, dan moeten we ook eens bekijken of er binnen die uitzonderingen ook geen generiek gegeven is. Ik herinner mij dat we ooit hebben gewerkt met opsplitsingen. Als je op drie trappen werkt, werk je voor sommigen met een trap 60-60 van basis en afstuderen, voor anderen met een trap 30-60, en voor nog anderen misschien met een trap 45-45. Alleen komt het er dan op aan om goed te definiëren wie in welke categorie terecht komt. Daar kunnen we misschien uit geraken, om geen verdrukking te krijgen van grote ten opzichte van kleine, maar omgekeerd ook niet de deur open te zetten voor een cosmetische organisatie, om de hbo5-opleiding cosmetica niet te noemen. Neen, we moeten ervoor zorgen dat het effectief een rationalisering wordt van het hoger onderwijs.

Wordt vervolgd, allicht.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de toekomst van het technisch onderwijs – 2697 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Bedrijven smeken om technisch personeel. Agoria, de federatie van de technologische industrie, stelt nog steeds een enorm tekort aan technisch geschoolde arbeidskrachten vast. Ze betreuren de keuze van de Vlaamse Regering om bij de hervorming van het secundair onderwijs de schotten tussen aso, tso en bso te behouden, omdat dit een blijvende rem zet op de instroom naar technische opleidingen.

Techniek is ondergewaardeerd. We mogen dan wel vaststellen dat de interesse in techniek op jonge leeftijd toeneemt in experimentele STEM-labs (Science, Technology, Engineering and Mathematics). Door de komst van een nieuwe opleidingsvorm STEM in vele aso-scholen vrezen mensen uit het onderwijsveld net voor een averechts effect. Volgens hen helpt deze nieuwe tendens niet bij de opwaardering van het tso.

Op 1 september 2016 kopte het Belang van Limburg dat aso met zijn STEM-marketing de instroom in het tso en het imago van het tso verder doet dalen. De heer Emile Claeys van Katholiek Onderwijs Vlaanderen zegt dat de enige echte STEM-opleiding de opleiding industriële wetenschappen is: "De ASO-scholen hebben wel de wetenschap en de wiskunde, maar niet de technologie of het ingenieurschap. We weten dat ASO-scholen STEM gebruiken voor hun marketing en we hebben hen gevraagd om dat niet meer te doen, want we willen dat ze transparant zijn. Maar scholen zijn uiteraard autonoom en vaak speelt de concurrentie mee, zelfs binnen dezelfde scholengemeenschap. We zijn uiteraard wel tevreden met de duidelijke interesse die er is voor STEM. Wetenschappen-wiskunde is ook de grootste richting in de derde graad van het ASO. Dat is goed, maar tegelijkertijd merken we dat de doorstroom vanuit wetenschappen-wiskunde naar de opleiding van de industriële ingenieurs niet goed is. Het aantal burgerlijk ingenieurs stijgt lichtjes, maar dat

kunnen we niet zeggen voor de industriële ingenieurs. Die laatste groep daalt al jaren. Sommige ASO-scholen proberen wel om technologie in hun lessenspakket te steken, maar ze hebben er de expertise niet voor.”

Minister, we moeten opletten dat de STEM-hype in het aso jongeren die een grote interesse hebben om later een technisch beroep uit te oefenen, niet zal weghouden uit het technisch secundair onderwijs. Dit kan en mag toch niet de bedoeling zijn.

Ondernemers roepen om de instroom naar technische richtingen te vergroten. Welke concrete inspanning levert u om ook het tso op te waarderen?

Het huidige watervalstelsel aso-tso-bso-deeltijds onderwijs zet ook een rem op de instroom naar de technische opleiding. Op welke wijze voert u een doordacht beleid om de waterval tegen te gaan?

Welk effect heeft het aanbod STEM in het aso op de instroom in het tso? Hebt u daar al cijfers over?

Wilt u domeinscholen techniek beter ondersteunen? U hebt al een voorzet gegeven in de discussies rond de hervorming van het secundair onderwijs. U zegt dat u daar extra middelen voor wilt inzetten. Op basis van welke concrete maatregelen wilt u dat doen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, vorige week bracht ik tso- en bso-directeur Philip Demuyne mee naar deze commissie. Door deze vraag voelde hij zich in zijn eer gekrenkt en hij bereidde voor mij het antwoord op uw vraag voor. Het is geen kritiek op u, want uw vraag is terecht. Ik vind wel dat we het technisch en beroepsonderwijs een dienst bewijzen door er positief over te spreken en door te stoppen met de indruk te geven dat het onderwijs is dat niet minstens evenwaardig zou zijn als het aso of het kso.

Het beste bewijs van de grote nood aan een sterk technisch en beroepsonderwijs is dat ondernemers continu op zoek zijn naar goed opgeleide technische profielen. Echter, dat onze scholen of ons onderwijs onvoldoende zou inspelen op het enthousiasme bij jongeren om met techniek en technologie aan de slag te gaan, is compleet fout. Het technisch onderwijs maakt integraal deel uit van het STEM-actieplan 2012-2020. Dat plan is tijdens de vorige legislatuur gelanceerd en zet ik nu met veel enthousiasme voort.

Het plan, dat jongeren moet stimuleren om te kiezen voor technologische richtingen, werkt wel degelijk. Dat blijkt uit het feit dat nu voor het eerst het aantal leerlingen uit het middelbaar onderwijs dat aan een technologische opleiding begint in het hoger onderwijs, sterk stijgt. Voor het eerst ronden we de kaap van 9000 technologiestudenten. Dat zijn er 500 meer dan vorig jaar. Specifiek in de hogescholen steeg het aantal starters van 5100 naar 5719 studenten. We konden dat vanmorgen lezen in De Tijd.

De strategische lijnen van dit STEM-actieplan zijn opgezet met het oog op het realiseren van een grotere bekendheid van het tso- en bso-aanbod, zeker bij die jongeren die op het punt staan een studie- en/of beroepskeuze te maken.

Door dit plan zullen we, wat het middelbaar onderwijs betreft, het tij van 'onbekend is onbemind' kunnen doen keren. Ouders en hun kinderen zien tso- en bso-scholen inderdaad veel te vaak als 'praktijkscholen' waar kinderen alleen met de handen moeten werken. Niets is minder waar. De tijd dat leerlingen die kiezen voor een praktische studierichting, enkel met de handen aan de slag moeten, is al lang voorbij. Tso- en bso-scholen bieden naast die zeer zinvolle praktisch-technische

richtingen, ook heel wat studierichtingen aan die perfect voorbereiden op doorstroom naar het hoger onderwijs: een professionele bachelor, maar ook een academische, die uiteindelijk uitmondt in een masteropleiding.

Binnen dit STEM-actieplan kozen we ervoor om leerlingen op een zeer bewuste manier voor deze waardevolle richtingen te laten kiezen. Tijdens de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017 bieden we leerlingen en leraren via dertig uiterst innovatieve STEM-tso- en bso-projecten de kans om na te denken over kwalitatieve schoolgebouwen en aantrekkelijk STEM-onderwijs. Er is ook het Lerend Netwerk STEM voor het secundair onderwijs, dat een belangrijke rol speelt in de intensieve bijschoolingstrajecten die dit jaar opstart worden via de Regionale Technologische Centra.

Ook binnen de modernisering van het secundair onderwijs is een van de doelstellingen het opwaarderen en stimuleren van technisch georiënteerd onderwijs. Ik gebruik hier opzettelijk de term 'opwaarderen' en niet 'herwaarderen'. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen weet dat technische en beroepsscholen het nooit hebben laten afweten en dat de directeurs en directieteam van deze scholen altijd een sterk beleid hebben gevoerd die de kracht van hun scholen 'in the picture' plaatste. Zij hadden echter te vaak de publieke opinie tegen.

Als we kijken naar de matrix die we voor de toekomst hebben opgemaakt, zien we dat de mogelijkheden zeer duidelijk ontstaan om scholen te worden voor wetenschap en techniek, STEM-scholen met een heel breed aanbod, van zeer abstract tot zeer praktisch. Daar ligt ook een mooie opportuniteit voor onze technische scholen om zich daarop zeer uitgesproken te profileren. De indeling van studierichtingen en hun aantal zal ook flexibel blijven.

Mevrouw Gennez, u had nog een vraag over de waterval. Ook hier vind ik dat we de modernisering zoals die is goedgekeurd binnen de Vlaamse Regering, wat oneer aandoen omdat er net heel wat maatregelen in staan die erop gericht zijn om jongeren te versterken. Denk maar aan de manier waarop we de studiekeuze en dat proces zullen begeleiden. Denk maar aan de nieuwe indeling van het studieaanbod en de rationalisering van het aanbod. Denk aan de invoering van de verplichte differentiatie waardoor scholen leerlingen die het nodig hebben, zullen remediëren en anderen extra zullen uitdagen. Denk aan de versterking van de basisvorming in de B-stroom, die ervoor zal zorgen dat die leerlingen, naast hun vaktechnische opleiding, meer vaardigheden zullen verwerven om in onze maatschappij vooruit te geraken. Denk aan de structurele inbouw van het 'zalmeffect', die de omschakeling van de B- naar de A-stroom mogelijk moet maken. Denk ook aan het uit de grond proberen te stampen van het duaal leren. De doelstelling van alle maatregelen is telkens dezelfde: leerlingen en hun ouders de kans geven om op elk scharniermoment van de schoolcarrière bewuste keuzes te maken.

De aandacht voor STEM zit – voor mij terecht – zowel in aso, tso, bso als kso. In de STEM-monitor van september 2016 lezen we dat voor het eerste leerjaar van de tweede graad tso er in 2014-2015 een participatiegraad was van bijna 38 procent. In het eerste leerjaar van de derde graad lag die participatie op 40,36 procent. Het STEM-platform gaf in zijn advies van september 2013 voor de instroom in STEM in het middelbaar geen becijferd kwantitatief doel mee. Ik kan deze cijfers dan ook nergens tegen afzetten. Het is van belang om goed te monitoren en na te gaan hoe we die cijfers kunnen doen stijgen.

We hebben in het verleden ook een STEM-didactiek gemaakt. STEM is immers op de eerste plaats een didactiek, een manier van stimulerende aanpak naar leerlingen. Dat aso-scholen in hun STEM-didactiek wellicht vooral de S en de M zullen integreren en tso-scholen koploper zullen zijn om in hun didactiek de T en de E mee te pakken, is logisch. Dat hoeft helemaal geen probleem te zijn. Het blijft STEM-onderwijs die dezelfde didactiek volgt.

Wat betreft de ondersteuning weet u dat we in de nota 'Bestuurlijke optimalisatie en schaalvergroting' de mogelijkheid hebben ingebouwd dat scholen die zich horizontaal organiseren of een campusschool willen worden, financiële stimuli zullen krijgen voor moderne en kwaliteitsvolle uitrusting in technische en beroepsgerichte studierichtingen. De modaliteiten daarvan moeten we nog bepalen. Momenteel worden aan een hoog tempo nieuwe pps-scholen geopend. Daar zitten ook heel wat technische scholen bij. Ik stel daar vast dat een infrastructuur die aangepast is aan de tijd, een enorme magneet is voor jongeren uit de ruime omgeving. U weet dat er ook scholen zijn die technisch en beroeps waren, maar nu ook voor een deel aso wetenschappen en techniek programmeren. Ouders hebben er geen enkel probleem mee om hun kinderen naar scholen te sturen die zo worden georganiseerd. Ik geloof dat er echt wel een zeer grote toekomst is voor ons STEM-onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Ik geloof ook dat STEM toekomst heeft. Het stijgend aantal inschrijvingen bewijst dat. Samen met Agoria blijf ik betreuren dat de tussenschotten en de labels aso, tso, bso ook in de hervorming van het secundair onderwijs blijven bestaan. Ik hoop ook dat er voldoende middelen zullen zijn om domeinscholen over de streep te halen. Dan kan ik me voorstellen dat heel wat scholen enthousiast zijn om een STEM-domeinschool te worden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Ik heb met bijzonder veel aandacht geluisterd naar het genuanceerde antwoord van de minister. Ik wil een zorg meegeven die me is overgemaakt door een reeks scholen, enerzijds een aantal nijverheids-technische scholen in het bisdom Antwerpen en anderzijds een aantal agrarische scholen in heel Vlaanderen. Ik wil hiermee wijzen op welke zorgen er leven en welke beeldvorming er plaatsvindt. Ik vraag er bijzondere aandacht voor.

Vandaag bestaan de zogenaamde industriële wetenschappen enerzijds en de biotechnische wetenschappen anderzijds. In de matrix van de minister worden die eerste 'technologische wetenschappen en engineering' genoemd en – als ik het goed voorheb – in de matrix van de koepels 'ontwerpwetenschappen', maar dat ben ik niet helemaal zeker. De biotechnische wetenschappen worden in uw matrix en in die van de koepels 'natuur-technische wetenschappen' genoemd. De benaming op zich is niet zo belangrijk. Men heeft echter een grote vrees dat die in de toekomst ook in de tweede en de derde graad van aso-scholen zullen kunnen worden geprogrammeerd. Men vreest dat de aantrekkingskracht van de vroegere technische scholen, zelfs indien ze domeinschool worden, minder zal zijn. Deze zorg is bij velen hardnekkig aanwezig. Ik heb beloofd aan de mensen die me hebben gecontacteerd, hierover in gesprek te gaan. Daarom dat ik dit hier aanhaal.

Klopt het effectief dat industriële en biotechnische wetenschappen in de toekomst ook in aso-scholen zullen kunnen worden geprogrammeerd?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil in navolging van mijn vraag van twee weken geleden benadrukken dat het belangrijk is om STEM-richtingen op alle niveaus te promoten, zeker ook op het niveau van tso en bso. Ik heb toen ook aangegeven dat de opleiding tso industriële wetenschappen voorlopig de richting is die de volledige STEM-lading dekt. In dat kader ging u ermee akkoord dat de STEM-vlag de STEM-lading moet dekken. U hebt gesproken over het STEM-kader dat nog evolutief is en nog niet bindend, omdat er nog te weinig stof is om te evalueren. U zult dat in de toekomst in de mate van het mogelijke wel bindend maken. Dat is een heel belangrijk gegeven. Of we dan blijven spreken over aso, bso, tso en

kso, doet er eigenlijk niet toe. Als het STEM-kader zorgt dat de STEM-vlag de STEM-lading dekt, dan zijn we positief bezig.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er wordt hier ook voorbijgegaan aan iets anders. LEGO heeft een volledige leerlijn uitgewerkt: LEGO Education, voor het basisonderwijs. Wie mee was op de studiereis naar Zuid-Korea, heeft kunnen vaststellen dat kinderen daar in de lagere school een versnelling en een vertraging kunnen maken, een klein en een groot tandwiel. Als we de toekomst van het technisch onderwijs hoog in het vaandel dragen, laat ons er dan op inzetten om de technische en wetenschappelijke competenties van leerlingen in het basisonderwijs op te sporen en te benoemen.

Op opendeurdagen van scholen zie ik regelmatig drones opstijgen. Dat is fantastisch. Welke 12-jarige wil er niet op school met een drone vliegen? Dat willen ze nagenoeg allemaal. Die drone zal wel gebouwd worden in bepaalde iw-opleidingen, maar niet in de latijn-wiskunde. Dat brengt ons opnieuw bij het STEM-kader. Zeggen dat het tso en bso worden afgeserveerd, klopt niet. Dit is een debat dat over andere dingen gaat dan over inhoud, waar het wel over moet gaan. Men spreekt vandaag nog altijd in alle interimkantoren over mechanica A1 terwijl dat al jaren een gegradueerde is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik kan begrijpen dat elke wijziging aan het onderwijsstelsel voor bezorgdheden zorgt. Wat de positionering van de studierichtingen betreft, heeft de Vlaamse Regering een gooi gedaan. De onderwijsverstrekkers hebben dan een tegenvoorstel gedaan. Er zijn ook heel wat bezorgdheden overgemaakt vanuit de praktijk. Soms staan die een beetje haaks op het unanieme voorstel van de onderwijsverstrekkers. We zullen rustig alle opmerkingen bekijken en een zo goed mogelijke keuze proberen te maken. Uiteraard kan het nooit de bedoeling zijn om ons technisch en beroepsonderwijs te verzwakken en te ontmoedigen dat sterke doorstroomrichtingen naar het hoger onderwijs daar worden geprogrammeerd. Geen haar op mijn hoofd dat daaraan denkt, integendeel.

LEGO zit nu ook in het secundair en zelfs hoger onderwijs. LEGO Mindstorms doet ook leerlingen in de basisschool zin krijgen in techniek. Het kan een goede opstap zijn om krachtig kennis te maken met techniek.

Dit debat moet over de inhoud gaan.

Koen Daniëls (N-VA): Dat was mijn opmerking.

Minister Hilde Crevits: We moeten de discussie voeren over de inhoud. Ik ben ervan overtuigd dat ons technisch onderwijs dat aankan.

Ik ben gevoelig voor de opmerkingen van mevrouw Gennez van vorige week. Bij de start in het eerste middelbaar is er nog geen tso en bso. De lat kan niet, afhankelijk van school, lager of hoger worden gelegd. Het basispakket moet sterk zijn voor iedereen. Ik zie totaal niet in waarom de technische scholen dat niet zouden kunnen geven, integendeel.

Ik heb bijvoorbeeld altijd geleerd dat industriële wetenschappen erg toepassingsgericht zijn en maar tot hun volle recht kunnen komen in de setting van een technische campus waar voldoende accommodatie is. Ik weet niet hoe je dat zomaar kunt verplanten.

Voor mij zijn er twee groepen technische en beroepsscholen: zij die met bijzonder veel vertrouwen kijken naar de toekomst en ten volle gaan voor de wijzigingen en

zij die dat niet zo zien. Het zal zaak zijn om iedereen mee over de streep te trekken en om in het belang van het keuzeproces van de jongeren alle scholen sterk genoeg te houden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Offerfeest en het Suikerfeest, en de afwezigheid van moslimleerkrachten – 2721 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, de regelgeving voorziet erin dat moslimleerlingen afwezig mogen zijn voor het Suiker- en het Offerfeest, telkens een dag. Het is niet uitgesloten dat binnen de moslimgemeenschap een bepaalde groep het desbetreffende feest op een andere dag viert dan op de dag die bepaald is door de Moslimexecutieve van België. Die leerlingen kunnen hun religieuze feestdag dan op een andere dag vieren.

Echter, in de regelgeving vind ik niets terug over de (on)wettigheid van het afwezig zijn van moslimleerkrachten tijdens het Suiker- en het Offerfeest. Ik ontving signalen dat dit jaar verschillende moslimleerkrachten afwezig waren vanwege het Offerfeest. Het islamitische Offerfeest startte dit jaar op 11 september 2016.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Hebt u weet van problemen met de aanwezigheid van moslimleerkrachten tijdens het voorbije Offerfeest? Bestaat er een regelgeving over de wettigheid of onwettigheid van het afwezig zijn van leerkrachten tijdens religieuze – islamitische, joodse en orthodoxe – feestdagen? Kunt u inzicht geven in de regelgeving? Wenst u op te treden tegen mogelijke inbreuken op de wetgeving?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, er zijn mij geen problemen bekend met betrekking tot onwettige afwezigheden van leerkrachten tijdens het Offerfeest. De vraag om voor leerkrachten een wettelijk verlof voor religieuze feestdagen toe te kennen, is niet nieuw. In het onderwijs zijn we wat de personeelsregelgeving betreft, gehouden om minstens de officiële feestdagen te respecteren. Op grond van de ruime bevoegdheid om het onderwijs te regelen, kan de Vlaamse Regering in principe een verlofregeling uitwerken waarbij nog andere dagen worden aangemerkt als vrije dag voor de personeelsleden. Gesprekken daarover zijn echter nooit in een akkoord uitgemond. Enerzijds bemoeilijkt dit de organisatie van de scholen, anderzijds kan het een zekere ongelijkheid creëren. In de praktijk wordt het overgelaten aan de schoolbesturen om zelf beslissingen te nemen. Dat doen ze immers ook voor andere afwezigheden van personeelsleden die niet in de regelgeving zijn geregeld.

In het arbeidsrecht is dat ook zo. In de Nationale Arbeidsraad zijn al discussies gevoerd over welke plaats deze feestdagen in ons arbeidsrecht moeten krijgen. Denkpijles waarbij de wettelijke feestdagen die een christelijke oorsprong hebben 'inruilen' voor een andere religieuze feestdag, zijn daar al wel besproken, maar niet uitgemond in een akkoord. De ondernemingen en sectoren zijn vrij om zelf afspraken te maken. Inbreuken zijn alleen mogelijk ten aanzien van de interne afspraken of richtlijnen in scholen. Deze inbreuken kunnen leiden tot een afwezigheid die door het schoolbestuur als onwettelijk wordt beschouwd. Het behoort tot de bevoegdheid van het schoolbestuur om eventuele inbreuken op de

wetgeving vast te stellen en die te melden aan mijn administratie. Een ongewettigde afwezigheid wordt uiteraard niet bezoldigd.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Ik dank u voor het antwoord. De onderwijsnetten zetten meer in op moslimleerkrachten. Ze vinden dat die rolmodellen belangrijk zijn. Die evolutie maakt toch duidelijk dat moet worden nagedacht over duidelijke communicatie ten behoeve van de leerkrachten. Allicht is het niet eenvoudig om dat met wetgevend werk te regelen. De beslissing ligt nu bij de schoolbesturen. Er moet toch eens over de zaak worden nagedacht, want leerlingen die plots zonder hun leerkracht vallen, dat is toch een probleem.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over niet- en quasi-arbeidsrijpe leerlingen en duaal leren – 2743 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, het is een korte vraag, naar aanleiding van de start van de proefprojecten duaal leren. In de oorspronkelijke plannen werd ook in een traject voorzien voor de quasi-arbeidsrijpe leerlingen. In het finale decretaal kader voor de proefprojecten werden enkel de arbeidsrijpe leerlingen in aanmerking genomen. We weten echter allemaal dat het beroepsonderwijs en deeltijds beroepsonderwijs een grote groep van niet-arbeidsrijpe leerlingen heeft. We moeten erop toezien dat de invoering van het stelsel duaal leren – in dit geval: de proefprojecten – geen wig drijft in het arbeidsmarktgericht onderwijs, waarbij alle aandacht uitgaat naar de arbeidsmarktrijpe jongeren, en de niet- of bijna-arbeidsmarktrijpe jongeren het kind van de rekening worden. Dat zou immers de kloof in ons onderwijs nog meer verbreden. We willen dat niet, vandaar dat we aandacht vragen voor dit probleem.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Kunt u eerst en vooral een toelichting geven bij de procedure en de exacte parameters die worden aangewend voor het bepalen van de arbeidsmarktrijpheid? Op welke manier zullen in het kader van duaal leren bijna-arbeidsmarktrijpe jongeren arbeidsmarktrijp worden gemaakt? Wat is de rol van de verschillende partners in het duaal leren? In welk traject voorziet u voor de niet-arbeidsmarktrijpe jongeren in de arbeidsmarktgerichte opleidingen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, ik zal hier niet herhalen wat ik u al meedeelde in mijn antwoord op een schriftelijke vraag die u deze week hebt ontvangen. Op dit ogenblik wordt duaal leren uitgetest, aan de hand van een aantal proefprojecten die zich situeren binnen vier sporen.

Spoor 1 is 'Werkplek 21'. SYNTRA Vlaanderen is de trekker van dit eerste spoor dat onderzoekt wat nodig is om de kwaliteit van de werkplek als leeromgeving te verzekeren en het aanbod aan leerwerkplekken te versterken.

Spoor 2 is 'Schoolbank op de werkplek'. Via dit proefproject, dat gestart is op 1 september en waaraan 34 scholen en 5 SYNTRA-lesplaatsen participeren, gaan we na hoe duaal leren straks effectief kan worden uitgerold.

Spoor 3 betreft 22 innovatieve trajecten die worden gerealiseerd via een open ESF-oproep.

Spoor 4 betreft de niet-gesubsidieerde projecten, zoals projecten van bijvoorbeeld Essencia, POV Antwerpen, steunpunt onderwijs Limburg of de stad Gent.

Over deze vier sporen heen zit het Lerend Netwerk, dat alle input samenbrengt en die vertaalt in beleidsaanbevelingen, en dat moet dan leiden tot beslissingen.

U stelt dat de toeleiding van niet- of quasi-arbeidsrijpe jongeren naar het systeem van duaal leren cruciaal is. Dit is juist. Het komt de klassenraad van het voorafgaande structuuronderdeel toe om een inschatting te maken van onder meer de arbeidsrijpheid van de jongere en die inschatting in een niet-bindend advies te verwoorden. Vooral omwille van het zopas al genoemde cruciale karakter van deze toeleiding zijn er binnen het zogenaamde spoor 3 met door ESF-middelen gesubsidieerde projecten die met proefsettings tot doel hebben die arbeidsrijpheid te meten. Ik denk bijvoorbeeld aan het project 'Arbeidsrijpheid' van VOLTA. Op basis van wetenschappelijk onderzoek ontwikkelde men een tool dat begin dit schooljaar werd bezorgd aan meewerkende scholen en bedrijven. Na evaluatie en monitoring is het de bedoeling van VOLTA om een instrument af te leveren dat de arbeidsrijpheid van een leerling én de evolutie ervan in kaart kan brengen. Ook in de zeven projecten van spoor 2 'Schoolbank op de werkplek' komt deze screening uitgebreid aan bod.

Het is de logica zelf dat de effectiviteit van de aanpak in de lopende proefprojecten zal worden geëvalueerd. We zullen een flexibele toolkit van instrumenten uitwerken waaruit de klassenraad kan kiezen. Dat lijkt nu al evident. Het Lerend Netwerk Duaal Leren, dat SYNTRA Vlaanderen samen met het departement aanstuurt, kan nuttig werk leveren. Dit netwerk heeft tot doel om de inzichten die worden gegenereerd uit de verkennende trajecten en sporen te bundelen, alsook om informatie-uitwisseling te faciliteren.

Vraag 2 en vraag 3 zal ik samen beantwoorden. Het advies dat de klassenraad moet formuleren, doet niet alleen een uitspraak over de arbeidsbereidheid en de arbeidsrijpheid, maar zegt ook iets over de wenselijkheid om een jongere te leiden naar duaal leren of naar duaal leren via de zogenaamde aanlooffase die aan het duaal leren voorafgaat. Als de klassenraad oordeelt dat een tot op zekere hoogte arbeidsbereide jongere nog niet beschikt over de nodige competenties om in te stappen in duaal leren, dan kan de klassenraad het advies geven een aanlooffase te doorlopen. Het zal dan aan de klassenraad zijn om aan te geven aan welke competenties de betrokken leerling zal moeten werken. Als een jongere de instap in een aanlooffase wil maken, moet hij uiteraard worden gescreend. De aanlooffase kan immers geen alternatief zijn voor elke jongere voor wie voltijds secundair onderwijs geen optie meer is.

Als die screening leert dat een jongere via die aanlooffase in duaal leren kan instappen, zal die aanlooffase worden ingevuld met 'maatwerk', zodat die jongere toch wat rijper wordt. Die aanlooffase zal dus voortbouwen op de expertise die vandaag al bestaat inzake de brugprojecten, de projecten intensieve begeleiding alternerend leren en de voortrajecten.

Minister Muyters, ikzelf en de administratie stopten al veel energie in het dossier, want we werken op een heel innovatieve manier. Ik ben er wel van overtuigd dat we dankzij de bundeling van onze krachten goede trajecten zullen kunnen uitwerken.

Caroline Gennez (sp.a): Ik dank u voor het antwoord. We zullen dit uiteraard opvolgen. Als ik het goed begrijp, dan is de aanlooffase de fase waarin u maatwerk aanbiedt aan niet-arbeidsrijpe jongeren en jongeren die niet bereid zijn zich op de arbeidsmarkt te begeven.

Minister Hilde Crevits: Het gaat over de groep van jongeren die potentieel arbeidsrijp kunnen worden. Het gaat niet over jongeren die totaal andere

problemen hebben en duaal leren nooit zullen aankunnen. Dat is het probleem van leren en werken nu: jongeren voor wie voltijds onderwijs niet geschikt is, worden daarin ondergebracht. Dat is geen goede aanpak. We bieden dus twee sporen aan: eentje voor jongeren waarover de klassenraad zegt dat het mogelijk is, waarop ze in de aanloopfase naar duaal leren terechtkomen, en eentje voor wie duaal leren nooit een optie zal worden en de naadloos flexibele trajecten zullen moeten volgen, om zo toch een weg naar het diploma te vinden.

Caroline Gennez (sp·a): Hebt u voor die tweede groep iets ontwikkeld?

Minister Hilde Crevits: Die groep valt eigenlijk buiten de scope van het duaal leren op zich. De naadloos flexibele trajecten zijn voor hen bedoeld. En het deeltijds onderwijs zal sowieso een optie blijven. We willen wel de trajecten die nu worden aangeboden, wat meer stroomlijnen.

Caroline Gennez (sp·a): Gebeurt dat al?

Minister Hilde Crevits: De Vlaamse Regering heeft het besluit over de naadloos flexibele trajecten al goedgekeurd. Er is toen gediscussieerd of dat enkel via het voltijds onderwijs moet gebeuren, dan wel of het deeltijds onderwijs nog een rol kan blijven spelen. We hebben voor de tweede optie gekozen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Wat u zegt over het verschil tussen de bijna-arbeidsmarkt-rijpe jongeren en de jongeren die niet arbeidsmarktrijp zijn omdat ze met andere problemen worstelen – misschien beter gezegd: omdat ze een andere achtergrond hebben –, is zeer juist, minister. We moeten er zeer goed op toezien dat de juiste doelgroep naar het duaal leren wordt toegeleid en dat de andere doelgroep – die niet verloren mag gaan, daar ben ik het mee eens – niet wordt verward met de eerste. Want als dat zou gebeuren, komt de positieve keuze voor het duaal leren in gevaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het Onderwijsplan Limburg – 2742 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, ik heb ongeveer een jaar geleden een soortgelijke vraag gesteld, maar omdat ik op het terrein weinig vooruitgang zie, stel ik ze opnieuw, weliswaar in gewijzigde vorm. Op 8 september jongstleden stelde Voka de Toekomstindicator voor Limburg voor. Die vertoont positieve evoluties voor aspecten zoals innovatie en de internationalisering van de economie in de provincie Limburg. Het probleempunt is en blijft echter het aspect talent, het talent van jongeren dat de kans krijgt om aan de oppervlakte te komen en dat wordt aangemoedigd. Volgens de Toekomstindicator blijft Limburg op dat vlak achter op de rest van Vlaanderen. Het is een verklaring voor de moeizame aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt in de provincie.

Die aansluiting is ook het thema van een van de werkgroepen die een staten-generaal voor het onderwijs in Limburg voorbereidt. Andere werkgroepen buigen zich over taal, onderwijs en armoede, ouderparticipatie en studiekeuze/talentontwikkeling. De staten-generaal was eerst gepland voor 25 oktober, maar is intussen sine die verdaagd. Volgens het provinciebestuur is er meer tijd nodig voor de

voorbereiding. Dat lijkt niet meteen een sterk teken van hoge urgentie. Op die dag zou het immers al precies twee jaar geleden zijn dat de Limburgse ondernemers alarmerende signalen over het onderwijs in Limburg uitstuurden. Na de sluiting van Ford Genk waren die signalen bedoeld als een prikkel om nieuwe generaties in de provincie sterker onderwijs aan te bieden en beter voor te bereiden op veelbelovende economische ontwikkelingen door het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK).

Grote stappen vooruit zijn er na al die tijd helaas nog niet gezet. Eerst was er een jaar nodig om een diepteanalyse van het onderwijs in Limburg te maken. Daarover had ik een tijd geleden ook al een vraag. Het resultaat was in feite al bekend door de lange werking van de lokale overlegplatforms (LOP's) voor gelijke onderwijskansen in Limburg. In dertien steden en gemeenten kampen ze meer dan elders met taalachterstand, een slabakkende interesse voor technisch onderwijs, veel te veel jongeren die de school zonder diploma of kwalificatie verlaten en een bescheiden doorstroming naar het hoger onderwijs. Aansluitend is een Limburgs onderwijsplatform met vertegenwoordigers van de provincie en de onderwijsnetten uitgebreid met mensen van het hoger onderwijs en van het departement Onderwijs. Pas in de aanloop naar de voorbije zomer zijn dan werkgroepen aan de slag gegaan in functie van een nieuw mobilisatiemoment.

Minister, in een interview met Het Belang van Limburg van 27 augustus hebt u laten verstaan dat zo'n treffen in eerste instantie moet resulteren in een plan en daarna pas kan leiden tot concrete acties, al dan niet als aanvulling of versterking van uw beleid. Zonder te azen op een verwijt van zwartgalligheid of pessimisme: op deze manier en aan dit tempo dreigt er opnieuw een jaar te verstrijken om het onderwijs in Limburg extra impulsen te geven. Daarom mijn vragen aan u.

Minister, vindt u het niet nodig en nuttig om, middels de deelname van het departement Onderwijs aan het Limburgs onderwijsplatform, het tempo en de doelgerichtheid van het overleg over een onderwijsplan voor Limburg aanzienlijk te verhogen? U wilt eerst een plan, om pas daarna concrete acties te starten en te steunen. Wat bedoelt u met 'een plan'? Welke concrete contouren moet zo'n plan hebben om schoolbesturen, directies, leerkrachten en ouders in Limburg uit hun tent te lokken voor een beter en sterker onderwijs?

In de voorbereiding van een staten-generaal is aan de werkgroepen gevraagd extra aandacht te hebben voor taalachterstand, de ongekwalificeerde uitstroom, de instroom naar het technisch onderwijs en de doorstroom naar het hoger onderwijs. Welke minimale doelstellingen voor Limburg brengt u op deze vier terreinen en als meetbare targets zelf in, en welke tijdshorizon schuift u daarbij naar voren?

Is het wenselijk om concrete acties te focussen op en daarmee tegelijk te beperken tot de 13 steden en gemeenten waarvan uit de diepteanalyse van het onderwijs in Limburg is gebleken dat dit er het meest precair was? Wat houdt dat in voor de 31 andere steden en gemeenten in de provincie?

U wilt naar eigen zeggen met de provincie bekijken of er extra middelen nodig zijn voor het onderwijs in Limburg. Zult u daartoe een provisie in uw begroting van 2017 inschrijven en wat kan de omvang van die provisie maximaal zijn? Een indicatie, als ik die zou kunnen krijgen, is al voldoende.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Gelukkig dat ik niet voor elke provincie zo'n vraag krijg. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Mijnheer Danen, dat zijn pertinente vragen. Er is immers nog wel wat werk aan de winkel. Ik ondersteun volledig de initiatieven van het Limburgs onderwijsplatform

om het Limburgse onderwijs waar nodig te versterken. Ik leg wel de nadruk op 'waar nodig'.

Ongeveer een jaar geleden is op mijn vraag een analyse opgeleverd door de gouverneur over de onderwijssituatie in Limburg. Ik weet niet of u die analyse ook hebt gelezen. We hebben een aantal doelstellingen bepaald en moeten nu bekijken wat onze eindtargets zijn en hoe we daar zullen geraken.

Voor mij is het echt van belang – en dat is de reden waarom we op een bepaald moment een beetje frictie hadden – dat ik niet vanaf de zevende verdieping van het gebouw van Onderwijs bepaal wat goed is voor Limburg, maar dat de initiatieven, inclusief de doelstellingen, de targets en de acties, lokaal en ook participatief tot stand komen en dus ook in de provincie op een groot draagvlak kunnen rekenen. Het onderwijsplatform, waarin de vertegenwoordigers van de netten en de koepels zetelen, en dat op vraag trouwens is uitgebreid met de vertegenwoordigers van de instellingen voor hoger onderwijs, is aan de slag gegaan met de analyses. Het provinciebestuur bereidt in overleg met het onderwijsplatform en in overleg met mijn diensten de staten-generaal voor, als een start van de aanpak.

Begin september bleek die voorgestelde datum van 25 oktober niet realistisch, maar men heeft wel de afspraak gemaakt dat er sowieso dit jaar nog een staten-generaal plaatsvindt. Dat is ook voor mij natuurlijk van belang, want anders wordt dat zeer ongeloofwaardig. De datum die aan het platform is meegedeeld, is 12 december. Het is van belang om daar de stakeholders te sensibiliseren en te mobiliseren om te werken aan een strategie om in te zetten op alle talenten en die ook maximaal te ontplooiën. Dat vraagt nu eenmaal betrokkenheid van iedereen.

Mijn administratie is zeer betrokken bij de werkgroepen van het platform, net als mijn kabinet, trouwens. Er werd daar tot nu toe goed werk geleverd. Het platform heeft uitdrukkelijk om de aanwezigheid van de administratie verzocht. Zo kunnen we zeer goed de afstemming met het Vlaamse beleid bewaken.

Op basis van de input uit de werkgroepen worden op dit ogenblik de doelstellingen en de concrete acties uitgewerkt en geconcretiseerd. Dan zal elk beleidsniveau, dus zowel het lokale als het provinciale en het Vlaamse, aangeven hoe het de realisatie van acties mee kan ondersteunen.

Uit die diepteanalyse blijkt sowieso, en dat is eigenlijk mijn grootste zorg, de heel kwetsbare positie van een aantal Limburgse gemeenten, die een aantal gerichte acties nodig hebben. Dat betekent niet dat het Limburgse onderwijsplan niet van toepassing zou zijn op de andere gemeenten. We moeten echter wel eerlijk zijn: we zullen echt maatwerk moeten leveren in die gemeenten die echt een veel kwetsbaardere positie hebben dan de andere. Soms gaat het over wijken in gemeenten. Ik verwijs naar de taalachterstand in een aantal gemeenten. Kind en Taal heeft trouwens zeer goede resultaten geboekt. Ik zal daar zelf ook heel sterk zorg voor dragen.

Ik kan nu nog geen uitspraken doen over specifieke budgetten en hoe we die zullen inzetten. Als we bijvoorbeeld voor Kind en Taal een aantal extra acties doen, dan kan dat immers komen van budgetten waarin nu al is voorzien. We weten nog niet precies over welke acties het gaat en op welke manier we de handen in elkaar kunnen slaan. Sowieso komt er dit jaar nog een staten-generaal. Dat is in elk geval toch mijn wens. Ik hoop dat ook de provincie en de lokale besturen meewerken aan een gedragen plan. Mijnheer Danen, het duurt dus inderdaad wat langer dan ook ik had voorzien, maar er is ook wat frictie geweest. U hebt dat hier zelf aangebracht. Ik steek dat niet onder stoelen of banken, maar dat is ook uitgepraat. Ik heb zelf ook vergaderd met de gedeputeerden én de gouverneur om de plooiën wat glad te strijken en elkaars wensen te kennen. Men kan zich afvragen waarom men dat alleen voor Limburg

moet doen, want Antwerpen heeft ook zijn zorgen en zo, maar als je dat doet, en ik sta daarachter, want het maakt ook deel uit van het SALK, dan moet men dat wel samen met de Limburgers en met de lokale besturen doen. Anders dreigen de maatregelen totaal geen effect te hebben. Dat is de reden waarom ik ook de cadans volg van wat er daadwerkelijk in Limburg gebeurt.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben het eens met bijna alles wat u zegt. Ik erken ook dat er wel dingen gebeuren in Limburg en dat de meeste mensen die met de projecten bezig zijn, van goede wil zijn. Ik maak me echter zorgen over die doelgroep van de sociaal kwetsbare jongeren en kinderen. Er is dus eigenlijk geen tijd te verliezen. Ik vind de cadans of het tempo dus erg traag. Vanuit die bezorgdheid stel ik deze vraag.

Ik blijf dit heel moeilijk te begrijpen vinden. Een jaar geleden was er al een analyse. U hebt die hier trouwens kort toegelicht. Ik heb daar ook een vraag over gesteld. Ik weet niet meer van buiten of dat een schriftelijke vraag was. Ik heb die analyse alleszins gelezen. Ik was er toen van overtuigd dat men zeer snel, toch zeker binnen het jaar, echte initiatieven zou nemen om vervolgens concrete acties uit te rollen. Als ik het goed begrijp, is die staten-generaal nuttig en nodig, maar die zal nog maar een startpunt zijn om vervolgens acties uit te rollen. Er is echt geen tijd te verliezen. Vandaar mijn bezorgdheid en ook de vraag die ik hier heb gesteld.

Natuurlijk vind ik het goed dat wat wordt beslist, ook van onderuit mee wordt gestuurd en bepaald. Zonder gedragen plan en zonder gedragen acties zijn die acties bij voorbaat gedoemd om te mislukken. Maar het mag allemaal wat sneller lopen.

U zegt dat 12 december de datum is die naar voren werd geschoven voor de staten-generaal. Dat is dan toch binnen twee maanden. Daar kan ik mee leven. Maar ik hoop dan toch dat de acties die eruit zullen voortkomen, nog dit jaar kunnen gebeuren.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Toen ik de vraag van de heer Danen zag passeren, werd ik als het ware naar de inhoud toegezogen. Dat gebeurt vaak als er iets over Limburg wordt gezegd. De heer Danen en ikzelf voelen ons extra betrokken omdat wij beiden een aantal jaren gewerkt hebben in het Limburgse onderwijswerkveld.

Ik begrijp dat die vraag tot stand kwam naar aanleiding van het interview van 27 augustus in Het Belang Van Limburg. Daarin stond dat de staten-generaal werd uitgesteld. Nu hoor ik dat het niet zo lang wordt uitgesteld. Dat is positief. Dat uitstel kwam er niet op vraag van de provincie maar van het onderwijsplatform zelf. Ik begrijp dat de heer Danen staat te popelen om sneller te gaan. Ik wil ook geen tijd verliezen. Het is niet omdat we iets langzamer praten, dat we minder snel willen vooruitgaan.

Ik leg er toch de nadruk op dat we al heel wat jaren met het flankerend beleid van de provincie inzetten op thema's als armoede, onderwijs en werk. In het kader van SALK zijn de 3 miljoen euro provinciale middelen die daarop zijn ingezet, volop in uitvoering. Dat is positief.

De problemen die naar voren komen in de studie van de gouverneur, los je helaas met onderwijs alleen niet op. Dat staat nu net centraal in de provinciale aanpak. Vandaar dat het misschien wel jammer is dat de staten-generaal uitgesteld is. Maar het is tegelijkertijd ook goed, want ik heb begrepen dat er met het onderwijsplatform heel goed wordt samengewerkt over de grenzen tussen netten

en sectoren heen. Dat is toch wel uniek. Hoewel, Limburgers werken zeer goed samen.

Mijnheer Danen, ik volg u ook wanneer u ervoor pleit om in de onderwijsbegroting 2017 rekening te houden met het feit dat er extra Vlaamse middelen nodig zijn om de knelpunten in verband met taalontwikkeling op te lossen. Minister, ik begrijp het dat u daar vandaag geen concreet cijfer op kunt zetten. Maar het zou toch tof zijn als u daar rekening mee zou houden. Limburg heeft best wel talent. Het is de taak van de overheid om ervoor te zorgen dat dit talent zich optimaal kan ontwikkelen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u voor de constructieve tussenkomst. Ik heb geen enkel probleem om te erkennen dat er in een aantal gemeenten in Limburg specifieke zorgpunten zijn. Maar ik wil toch onderstrepen dat het Limburgse onderwijs een sprong voorwaarts heeft gemaakt. De resultaten van de instaproef geneeskunde zijn veel beter dan twee jaar geleden. Er is eigenlijk geen objectieve achterstand, als die er al zou zijn geweest. Maar er zijn wel een aantal zorgpunten op een aantal plaatsen. We hebben het over extra middelen. Maar, collega's, dan moeten we het wel hebben over een level playing field. Als er in dezelfde mate buiten Limburg zorgpunten aanwezig zijn, moeten we daar ook aan kunnen beantwoorden. Ik ben een zeer grote fan en ook trekker van het onderwijsplatform in Limburg en van het bundelen der krachten. Dat is een zeer goede zaak voor de jongeren. Maar we moeten gelijke budgetten kunnen garanderen overal waar er probleemsituaties zijn.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Natuurlijk gebeuren er goede dingen en zijn er goede evoluties op sommige vlakken. Dat zou er nog maar aan mankeren. Maar de heikele punten, zoals taalachterstand, ongekwalificeerde uitstroom, instroom in het technisch onderwijs en doorstroom naar hoger onderwijs, blijven zeer precair. De rector van de Universiteit Hasselt heeft recent nog gesteld dat het aantal jongeren met een sociaal kwetsbare achtergrond dat naar een universiteit doorstroomt, heel beperkt is. Op dat vlak zijn er zeker nog tanden bij te steken. Vandaar mijn vraag om urgentie, om hier zeker werk van te maken en om het tot een goed einde te brengen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de aandacht voor doofblindheid in het onderwijs – 2696 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Doofblindheid is een verzamelnaam voor personen die te maken hebben met zowel het gehele of gedeeltelijke verlies van hun gehoorvermogen als het gehele of gedeeltelijke verlies van hun gezichtsvermogen. Doofblindheid is in België niet erkend als specifieke handicap. Doofblinden worden daarom ook niet apart geregistreerd in de gegevens van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Binnen het VAPH werden wel 128 minderjarigen met een handicapcode in het domein visus én het domein gehoor geregistreerd over een periode van tien jaar, dat is gemiddeld een 13-tal personen per jaar. Doofblinde kinderen worden doorverwezen naar onderwijstype 6 (blinde of slechtziende kinderen) of type 7 (dove of slechthorende kinderen).

Op 28 april 2016 formuleerde de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) een advies over onderwijs voor doofblinde kinderen met daarin aanbevelingen op korte en middellange termijn. De Vlor vraagt onder meer naar een gezamenlijk engagement met de welzijnssector om het geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod te realiseren. Eind 2015 werd een gemeenschappelijke beleidsraad Welzijn, Volksgezondheid en Gezin-Onderwijs opgestart, alsook een werkgroep VAPH-Onderwijs, om de raakvlakken tussen beide beleidsdomeinen op te tekenen.

Doofblinde jongeren kunnen worden geholpen door een gebarentolk of schrijftolk, waarbij het beschrijven en begeleiden naast het tolken zelf ook een belangrijk onderdeel is.

Om het huidige tolkentekort aan te pakken, beloofde u vorig jaar het intersectoraal overleg voort te zetten.

Minister, welke conclusies trekt u uit het advies van de Vlor met betrekking tot uw beleid? Welke specifieke maatregelen plant u om te beantwoorden aan de noden van deze groep doofblinde jongeren in het onderwijs?

Met betrekking tot het overleg Welzijn-Onderwijs: wie neemt deel aan dit overleg? Werd de gemeenschappelijke beleidsraad en werkgroep betrokken bij het aanpakken van deze specifieke problematiek? Welke voorstellen werden er in de gemeenschappelijke beleidsraad en werkgroep gedaan om tegemoet te komen aan de noden van deze specifieke groep jongeren? Welke verdere planning werd vooropgesteld voor het overleg Welzijn-Onderwijs? Is er een concrete planning en timing voor het opstellen van een convenant tussen Onderwijs en Welzijn waarin de aard en de modaliteiten van de samenwerking gestipuleerd zijn?

Welke voorstellen werden gedaan bij het intersectoraal overleg om tegemoet te komen aan het tolkentekort? Hoe wilt u maximale ondersteuning van tolken waarborgen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Op korte termijn vraagt de Vlor een uitbreiding van de toegekende omkadering en maatregelen met betrekking tot ontwikkeling en behoud van de noodzakelijke specialisatie en competentie. Deze vraag nemen we op in de discussie ten gronde over de rol en plaats van het buitengewoon onderwijs met inbegrip van de organisatie, de omkadering en het normenstelsel. Deze discussie is nu opgestart. De besluitvorming is voor het schooljaar 2017-2018. Ik ga nu niet snelsnel bijsturingen doorvoeren.

Vanwege de gezamenlijke verantwoordelijkheid vraagt de Vlor een meer optimale samenwerking met de welzijnssector, zowel beleidsmatig als op de concrete werkvloer. Deze problematiek valt binnen het onderwijs aan onze jongeren met ernstige en meervoudige beperkingen.

U bent op de hoogte dat er structureel overlegd wordt tussen de kabinetten en de administraties van de minister van Welzijn en mezelf, waar jongeren met meervoudige beperkingen een van de thema's is. Het onderwijs aan doofblinde jongeren zal in dit proces zijn plaats krijgen.

Het overleg Welzijn-Onderwijs gebeurt zeswekelijks. Ik heb het rapport van de wetenschappelijke commissie 'criteria vrijstelling van leerplicht' vrijgegeven. U kunt dat raadplegen. Daar zijn op korte termijn een aantal acties uit voortgevloeid, waaronder het structureel overleg. Er was een studiedag 'Ik leer mee' op 17 mei 2016. Dit najaar is nog een bespreking gepland van de bevindingen van dit rapport over de jongeren met ernstige en meervoudige beperkingen op

het gezamenlijk managementcomité Onderwijs-Welzijn. We proberen echt wel iedereen dichterbij elkaar te brengen.

Op het laatste intersectoraal overleg is afgesproken dat het sectorplatform een voorstel zal bezorgen aan de overheid. Dan kunnen we dat bespreken.

Er zijn al verschillende ondersteunende maatregelen genomen in het verleden: het stapsgewijs optrekken van het aantal tolkuren, het optrekken van het loon, en op vraag van de tolken een aanpassing van de administratieve regels die het tolkgebeuren vereenvoudigt en tegemoetkomt aan de wensen van de tolken. Ook voor de schrijftolken stimuleren we de opvolging vanuit het Communicatie Assistentie Bureau (CAB) en optimaliseren we de schrijftolkondersteuning in het onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, het stelt me zeker gerust dat er inderdaad aandacht aan besteed wordt en aan gewerkt wordt.

In het advies van de Vlor stond ook dat er wordt verwezen naar het beleidscentrum Spermalie in Brugge, waar men specifiek op deze handicap werkt. Ik heb dat opgezocht. De werking rond kinderen met een sensorieel meervoudige beperking heet De Haven en zit binnen de vzw De Kade. Ze werken op een totaalontwikkeling voor kinderen tussen 7 en 21 jaar. De Vlor had gesuggereerd dat die begeleiding zeker nog langer mag lopen, tot 25 jaar op zijn minst. Wat is uw visie daarover?

In de marge hiervan en met een knipoog naar het M-decreet, denk ik dat dit een voorbeeld is van het belang dat we hechten aan het voortbestaan – naast het gewoon onderwijs – van ons buitengewoon onderwijs. Voor deze kinderen kunnen we geen beter onderwijs bedenken dan onderwijs in een buitengewoon traject. Dit toont aan waarom we die twee vormen van onderwijs willen behouden. Dat wou ik nog eens extra benadrukken.

Door hier verder over te lezen, vroeg ik me af waar die doofblinde jongeren na hun begeleiding precies terecht komen. Hebt u daar zicht op? Vinden zij werk of een plaats in de maatschappij waar ze een rol kunnen spelen? Ze hebben een visuele en auditieve beperking maar kunnen voldoende begaafd of intelligent zijn om een functie op te nemen in deze maatschappij.

Minister Hilde Crevits: Ik ga zeker akkoord met uw eerste opmerking. Uiteraard moeten we het buitengewone spoor voluit blijven steunen. Voorts zal ik nagaan of ik u informatie kan bezorgen over de plaats waar die jongeren terecht komen. Ik kan u daar op dit moment niet op antwoorden.

Kathleen Krekels (N-VA): Is het mogelijk om de begeleiding, die stopt wanneer men 21 jaar wordt, te verlengen tot men 25 jaar is?

Minister Hilde Crevits: Het is de vraag of dat budgettair mogelijk is. En men moet ook nagaan hoe dat precies moet worden aangepakt. Dat komt aan bod wanneer het besluitvormingstraject voor 2017 wordt uitgewerkt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.